گەنجانمان
بەرەو کوێ ...؟

نووسینی

مەلا ئەحمەدی قامیشی

سێیەم چاپ

2011 هەولێر

بە pdf کردنی

ayub saber

Scanned by TapScanner

بسم الله الرحمن الرحيم

Scanned by TapScanner

ناسنامەی کتێب

ناوی کتێب: گەنجەکانمان بەرەو کوێ...؟
بابەت :
نووسینی : مەلا ئەحمەدی قامیشی
کۆمپیوتەر: نووسینگەی هیوا
چاپ / چاپی سێیەم/ ٢٠١١
شوێنی بڵاوکردنەوە: ((کتێبخانەی حاجی قادری کۆیی))
بۆ کارە هونەرییەکان و چاپکردن (٠٧٥٠ ١١٨١٩١٩)
بۆبڵاوکردنەوەو دابەش کردن (٠٧٥٠ ٤٦٧١٣٩٤)

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردنی ((٣٥٠))ی ساڵی (٢٠٠٥)ی پێدراوە.

مافی چاپ پارێزراوە

گه نجەکانمان

بەرەو کوێ...؟

نوسینی

مەلا ئەحمەدی قامیشی

چاپ

سێیەم

١٤٣٢ك هەولێر ٢٠١١ز

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی

الحمد الله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى اله وصحبه ومن والاه...وبعد:

مادام لاوان ڕۆڵی سەرەکی دەبینن لەگۆڕانکارییە ڕامیاری وکۆمەلأیە تییەکانداو جڵەوی کۆمەڵگە بەدەستیانەوەیە بەرەو هەر مەنزڵێکی، بەرن بەختەوەری بێت یان بەدبەختی، ئەوان لەناوجەماوەردا ئالییەتێکی دیاروبەرچاون لەجێبەجێ کردنی گۆڕان وەك خوای گەورە فەرمویەتی: (ان الله لايغيرما بقومٍ حتى يغير ما بِانفسهِم).

ئیتر ئەو گۆڕانکارییە بەرەو چاکە بێت یان خراپە ئەوان پێشڕەون.وەکو چۆن شۆڕشە ئیمانییەکەی پێغەمبەر(ﷺ) هەر لەسەرەتاوە کۆمەڵە گەنجێکی خودا ویستی وەك (بیلال وسوهەیب وخەباب وعەممار وسومەییە) لەدەوری کۆبونەوەو بوونە پێشەنگی کاروانی ئیمانی و گۆڕانی ئیجابی بەپشتیوانی خودا گەورەترین گۆڕانکارییان بەرپاکرد لەناو گەلێکی زۆر دواکەوتوو !

وەك پێشەواكەمان فەرموویەتی هەرلەسەرەتای ئاشكرا كردنی پەیامەكەوە (حالفنی الشباب وخالفنی الشیوخ) واتە: گەنجەكان بونە هاوپەیمان وپێشوازییان لێكردم بەلأم پیرەكان سەرپێچییان كرد.

كەواتە دەبێت بایەخێكی زیاد بە نەوجەوانان ولاوەكانمان بدەین كەئومێدی نەتەوەكەمانن، بەرنامەی دروستیان بۆداڕێژین، ڕێگە نەدەین بێ ئامانج لەژیانیاندا بسوڕێنەوە، یان خەڵكێكی دەروون نەخۆش بەبیرو بۆ چوونی لاروخواربەرەوهەڵدێریان ببات وەهەروەها دەبێت لاوەكانمان لەسەرەتاوە فێری ئیسلام بكەین بەجۆرێك دڵنیابن لەوەی كەئیسلام چارەسەری سەرجەم كێشەكانی تێدایە، ئەم دینە بۆ بەڕێوە بردنی ژینە، وەهۆشیاریان بكەینەوە تاوەكو بەئەندازەی پێویست لەدین و دنیایان بەئاگابن وەفەرمان بكەن بەچاكەوڕێگری بكەن لەخراپە ئەوەش ئەركی سەرشانی هەمووانە، ڕێنمایی وئامۆژگاری پێشەوا كەمانە:(كلكم راع وكلكم مسؤل عن رعیتە ...) و(من رای منكم منكرافلیغیره بیده...).

بەتایبەت كەگەنج لەولأتی ئێمەدا لە قەیراندایەو بوەتە قوربانی،چونكە سیستەمی بەڕێوەبردنی ولأت حیزبیە!لەجیاتی پێوەری زانستی وهاولأتی بوون، هێشتا گەنجەكانیش لەئاستی گۆڕان دانین تابەگژ گەندەڵیەكاندا بچنەوە، وە زۆرێك لەگەنج ولاوە

كانمان بەهەندێ دروشمی بریقەدار چەواشە كراون ولەجیاتی گرنگیدان بەزانست وبەها بەرزەكان، خۆی سەرقاڵكردووە بەدیكۆروڕوكەشی دەرەوە! نرخی وەرزی جوانی خۆی نازانێ وتا كاتێ زانی كەلەدەستی چوو! پەشیمانیش دادنادا..بۆیە وەك ئەركی سەرشان،وەك دڵسۆزیو پەرۆشیەك بۆ لاوەكان دەستم دایە نووسینی هەندێ لە پەتای كوشندەی تەمەنی گەنجێتی، بەئومێدی بەرچاو ڕوونی بۆ هەموو لایەك بەتایبەت توێژی لاوان وهەرزەكاران، خوا لەكەمووكوڕیەكانمان ببورێت وئێوەش لەدوعای خێربێبەشمان مەكەن.

والله الهادی الی سواءالسبیل

مەلا ئەحمەدی قامیشی
سلێمانی/مزگەوتی شەفیق بەگ
مۆبایل/ ٠٧٧٠١٤٧٣٩٠٢

گرنگی ڕۆڵی گەنج

گـرنگترین قۆنـاغی تەمـەنی ژیـانی مـرۆڤ سـەردەمی گـەنجی و هەرزەكارییە ، چونكە ئەو بەهرەو هێزو توانایەی لای گەنجە لای منداڵ و پیر دەست ناكەوێ، لەبەر ئەوەیە كەئەركە گرنگەكانیش زیاتر ڕوو لە گەنج دەكات بەرانبەر بەخواو پاشان لەخزمەت گەل و نیشتیمان، ئەو گەنجییەتی و لەش ساغیەش كاتییەو بەهار ئاسا زوو تێدەپەڕێت و دەڕوات ، كە لەدەستت چوو بەخۆزگەو ئاوات خواستن ناگەڕێتەوە، قەدرو ڕێزی گەنجایەتی ئێستا لای خاڵە پیرەكانە بەڵام لەدوای چی، شاعیرە پیر جوانی بۆ چووە كەوتویەتی: (لَيتَ الشبابَ يعود يوماً فأَ خبرهُ بِما فَعَلَ المشيب) خۆزیا گەنجایەتیم تەنیا ڕۆژێ دەگەڕایەوە تاكو هەواڵم پێدەدا كەپیری چی لێكردووم، بۆیە پێغەمبەری پێشەوامان (ﷺ) لەفەرموودیەكی پیرۆزیدا ئاگادارمان دەكاتەوە كە ئەو هەلە زێرینەی تەمەن بقۆزنەوە پێش ئەوەی لەدەستتان بچێت فەرموویەتی: (إغتَنم خمساً قبل خمسٍ..) پێنج شت پێش پێنج شتان بە فرسەت بگرن، مەیەڵن بەلاش لەدەستتان دەربچن لەوانە: ژیانەكەت بەفرسەت بزانە پێش ئەوەی مردنت بگاتێ وەلەناو هەموو قۆناغەكانی تەمەندا كاتی گەنجی و لاوی جیا كردوتەوە وفەرموویەتی: (وَشَبابِكَ قَبل هِرَمِكَ) واتە: گەنجایەتییەكەت بەهەلبگرە پێش ئەوەی پیر ببی ..! وەكاتی لەشساغیت بەهەلبگرە تانەخۆش نەبووی، وەدەوڵەمەندییت بەهەل بگرە تا هەژار نەبوی ،

وەکاتی بێکاری بەفرسەت بزانە تا سەرقاڵ ئەبوی چونکە ئەم پێنج هەلانەی کە خۆشەویستمان بۆی دیاری کردوین زۆر گرنگ و بایەخدارن وەلەگەڵ ئەوەشدا کاتین و نامێنن ، جا ئەو گەنجەی تەوبەکارو چاکەکارە، بۆ گەلی موسوڵمانی خزمەتکارە، پلەو پایەی بەرچاوو دیارە ، لەقیامەتیشدا سەربەرزو سەردارە، بەڵگەشمان فەرمودەی پێغەمبەری نازدارە، کە فەرموویەتی لەو بارە:(لەڕۆژی دوایدا حەوت دەستە و تاقم یان حەوت کەس هەن لەژێر سێبەری عەرشی خوادا حەشر دەکرێن لەو ڕۆژەدا خەڵکی لەگەرماو ئارەقی خۆیاندا رووەدچن وهیچ سێبەرێك نییە، جا یەکێ لەو حەوت کەسانە: (شاب نشأ فی عبادة الله) واتە: گەنجێك بەعیبادەتی خوا پەروەردە بوبێ ، بۆیە ئەو ڕێزەی دراوەتێ چونکە گەنج زیاترحەزو ئارەزووی زاڵە، نەفس و شەهوەتی بەهێزە، جا ئەو نەفس و ئارەزووەی لەبەرخوا کۆنترۆڵ دەکات و بەدوای حەرام ناکەوێت و بەرگی تەقوا دەپۆشێت، بێ فەرمانیی خوا ناکات، ئەوا خوای گەورە پاداشتی بەوەدەداتەوە کە لەژێر سێبەری عەرشی خۆی ڕایدەگرێت ، ئەگەر گەنجەکانمان ڕۆشنبیروچاو کراوە بوون ئەوا گەلەکەشمان پێش دەکەوێ، ئەگەرئەوان خووڕەوشتیان جوان بوودەست و دامێنیان پاك بوو، ئەوا کۆمەڵگەکەشمان چاك وپاك وبەختەوەر دەبێت، ئەگەر ئافرەتان خوا ناس وتێگەیشتوو بوون ئەوا کاریگەری ئیجابیان دەبێت لەسەر مێردو منداڵەکانیان ، بەڕاستی هەرگەنجی خوا ناسە کەدەبێتە داری بەری بۆ کەس

وکاری، میللەت لەبەری دەحەسێتەوە (ابن عباس) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرموویەتی: خوای گەورە هیچ پێغەمبەرێکی نەناردووە بەگەنجیەتی نەبێ، ئێستا ڕێزی گەنجایەتی لای پیرانە، هەر وەك قەدری چاو لای کوێرانە ، کەئێستا بۆی پەشیمانە ، تۆش سەرنج بدە وبڕوانە، لەدەست تۆش دەڕوا بەمزوانە، جا تکایە قەدری بزانە.

نەخشە وپیلانی نەیاران بۆ لادانی هەرزە کاران

لەبەر ڕۆڵ و گرنگی کاریگەری چینی گەنج لەناو کۆمەڵگادا، بۆ هێنانەدی مەرامەکانی خۆیان، ناحەزانی ئیسلام شوێنکەوتووانی ڕێبازی شەیتان، بەردەوام نەخشە و پیلانی ژەهراوی دادەڕێژن بۆ لادانی گەنجەکان لەفیترەتی پاکی خۆیان کە ئیسلامە، بەهۆیەکانی ماددی و مەعنەوی بەکەناڵەکانی ڕاگەیاندن، بەبڵاوکردنەوەی مۆدێلی خراپی گاورو جولەکە، بەتێکەڵاوکردنی کوڕ وکچ لە خوێندنگاکان ، بەکردنەوەی بەناو سەنتەری گەنجان، جارێك بەناوی ئازادی و سەربەستی و یەکسانی و مافی مرۆڤ کە (ئەمانە پێویستن و لەدینەکەی خۆماندا هەن) هەر جارە بەدروشمێکی بریقەداری بێ ناوەڕۆك بۆ تێرکردنی ئارەزووە کانی خۆیان بەڕێگەیەکی ئاژەڵانە گەنجەکانمان چەواشەدەکەن و لەڕاستەڕێ لایان دەدەن ، وەبۆ ئەو گەنجانەیش کەپابەندی مزگەوتن تۆوی ئاژاوەو دووبەرەکییان بۆ بڵاو دەکەنەوە ، لەڕێگەی

حیزب و جیاوازییە فیقهییەکان و لەناو ماڵی خوا چەندین دەستەو تاقمی وەك سۆفی و سەلەفی وتوندڕەوو میانەڕەوو موسوڵمانی عەلمانی و دیموکراسی......، دروستکراوە کە لەجێگەی برایەتی زۆر جار ململانێی یەکتردەکەن! بەپیلانی ناحەزانی ئیسلام، دیارە ئەنجام دانی ئەم چەواشەکاریە پارەی زۆرو ڕاگەیاندنی بەهێز لەخزمەتدایە بەهاوکاری خەڵکانێك کەلەبەرگی دیندا بێ دینی ئەکەن٠

ئەمەو بەدەیان نەخشە وپلانی تر کەوتنە هەوڵدان بۆ چەواشە کردن و بێهۆشکردنی گەنجەکان بۆ ئەوەی بتوانن لەکارەکەیاندا سەرکەوتووبن، وەکو دکتۆرێك گەر بییەوێ نەشتەرگەرییەك ئەنجام بدات بۆ بڕینی ئەندامێکی لاشەی نەخۆش دەبێت نەخۆشەکە بێ هۆش بکات بەماددەی سڕکەر و پاشان کاری خۆی دەکات ، ئەوانیش بەهەمان شێوە بۆ لەتکردنی لاشەی ئیسلام ، هەڵسان بەسەرقاڵ کردنی گەنجەکانمان بەشتە لاوەکییەکان بەتایبەت لەڕێگەی تێرکردنی ئارەزووەکانیان بەهەر شێوەیەك بێت!وەدوور خستنەوەیان لەپابەندییان بەئیسلامەوە، بێگومان زۆر مەترسیدارە (گەنج بی وبەنج بی)جا بۆئەوەی کاریگەری ئەو بەنجە سڕکەرە بەتاڵ بکەینەوە کەداویانە لەلاشەی ئیسلام ، بۆ ئەوەی نەخشە و پیلانی نەیارانی ئیسلام پوچەڵ بکەینەوە دژ بەهەرزەکاران ، پێویستە بەئاگا بێینەوە بزانین ئەو ئیسلامەتییەی ئێمە ئەنجامی دەدەین عەیارە چەندە ؟ ئایا دین هەر لەناو مزگەوتەو هیچی تر ؟

ئایا ئەو ئافرەتە گەنجەی نوێژ دەكات واتە موسوڵمانە بەڵام ڕووتەو لەتێكەڵی پیاوانی بێگانە سڵ ناكاتەوە دەشبینم خێر دەدات بەسواڵكەر تاچەند لەگەڵ دینەكەی دەگاتە٠٠،جا بۆ ئەوەی چیتر ئەو فێڵەتان لێ نەكرێ:(هەتا گەنجی بلەوەڕێ كەپیربوی وەگەڕێ)یان تۆجارێ گەنجی كەپیر بووی تەوبە بكە كێ دەڵێ ئەگەی پیرببی، دارێ كەبەتەڕی دانەیە چۆن بە وشكی دەچەمێ! ئەی نازانی كەبەمناڵی پەروەردەی نەكەی دوایی فێری دینداری نابێ و لەدەستت دەردەچێ و كوڕی تۆ نامێنێ! جا بۆئەوەی گەلەكەمان لەفەوتان ڕزگار بكەین و سەر بەرزی دنیا و دوارۆژبێ، پێویستە بگەڕێنەوە بۆ پەروەردە كردنێكی ئیسلامیانەی مناڵەكانمان، بۆ ئەوەی هۆشیارو بەئاگابین، لەدین ودنیامان شارەزابین، تا لەنەخشەوپیلانی نەیاران سەلامەت بین.

هۆشیاری گەنجان بەرانبەرپیلانی نەیاران:

ئەمڕۆ موسوڵمانان لەڕۆژگارێكی ئاڵۆزدا دەژین ، بەهۆی كاریگەری شارستانیەتی ڕۆژ ئاوا لەجیهاندا ، چ لەبواری پێشكەوتنی زانستی و دەستكەوتە مادییەكان یان لەبواری فەسادی هونەریو ڕۆشنبیری جۆراوجۆر، كەبانگەشەی بەڕەڵایی دەكەن بەناوی ئازادییەوە نرخی مرۆڤەكانیان دابەزاندووەتە ئاستی ئاژەڵەكان!! بێگومان ئەم گۆڕانەش لەناكاووبێ پێشەكی نەبوو، بەڵكوو بەهۆی بێ ئاگایی ولاوازی بیر وباوەڕو پشت گوێ

خستنی یاساکان وچەوساندنەوەی سیاسی وکۆمەڵایەتی لە ناوخۆدا، وەپاشان داگیرکرانی وڵاتانی ئیسلام لەلایەن بڕواکانەوە وەدارشتنی بەرنامەیەکی ژەهراوی بۆ پەروەردە وفێرکردن، تائەندازەیەکی باش توانییان موسوڵمانان ناچار بکەن بەئیسلامێکی ڕواڵەتی بەناوێکی بێ ناوەڕۆك ڕازی بن، وەك دکتۆر (زوەیمەر) سەرۆکی زانکۆی ئەمریکی لەکۆبونەوەیەکی مەسیحیدا لەقودسی پیرۆز لەسییەکانداو تبوی (بەهۆی کاری بەردەوامامان لەوڵاتە ئیسلامییەکاندا توانیمان چینێکی تازە لە موسوڵمانان دروست بکەین کە موسوڵمانن بەڵام دوورن لەئیسلام !)ئیسلام لەدۆڵێك وئەوان لەدۆڵێکی تر! ئێرانی گوتەنی ئیسلامێکی دیموکراتی وەك بینیمان یەکەم سوتەمەنی ئەو بیرە پوچە ناو ماڵی موسوڵمانان بوو، ژیان لەناو ماڵەکاندا گۆڕا لەدینێکی ڕاست بۆئیسلامێکی کەم وکورت وبێگیان حەیاوحورمەتیان نەهێشت،ئارەق خواردنەوەو تێکەڵاوی هەردووڕەگەز لە یاریگاکان سەیرانگاکان، وهۆڵی ئاهەنگەکان ٠٠بەیەکگەیشتنی کوڕان وکچان، بەناوی هاوڕێیەتی ودڵپاکی ویەکسانی! لەبەرکردنی جل وبەرگی تەنك وتەسك و فریودەر!بەکار هێنانی بۆن وبەرامەی لەڕادە بەدەرو زۆر کاریگەر.. بەسەر بردنی زۆربەی تەمەن بەبەرنامەکانی سینەماو تیڤی و سەرجەم ڕاگەیاندنەکان کەتەواوسەرقاڵیان کردوین لەژیان..! لە سەرجەم بوارەکانەوە ژیانیان ئاڵۆز کردووە، زۆربەشیان لەخزمەتی بێ دینی دان !

لەبەرانبەر ئەوەدا ڕابونی ئیسلامی هاتە کایەوە ،موسوڵمانان کەوتنە خۆ بۆ بەرپەرچدانەوەی نەیاران و هەوڵدان بۆ گەڕانەوە بەرەو ڕەسەنایەتی، بەرەو یەکتاپەرستی، لێرەدا کوڕانی ڕابوونی ئیسلامی کەوتنە قۆناغێکی سەخت و گران، نامۆ بوون لەناو گەلدا لەناو ئیسلامدا ئادابی ئیسلامی غەریب بوو، لە ماڵەکەی خۆیدا لەگەڵ ئەندامانی خێزانەکەی کێشەی بۆ درووست دەبوو ! لەکاتێکدا ئەوبانگخوازانە زۆریش دڵسۆز بوون بەرانبەر بەدین ونەتەوەکەشیان بەڵام لەبەر :

- گرتنی لایەنێکی ئیسلام بەتووندی وفەرامۆش کردنی لایەنەکانی تر.
- پەلەکردن لەچاک کردنی خێزان،چونکە ئەونازانێ پێشتر چۆن لادراون کراون.
- بێ ئاگایی لەبەکارهێنانی شێوەی پەروەردەیی ئیسلامی تازە، کە دووچاری توند و تیژی دەکردن .
- نەشارەزایی لەیاساکانی ئیسلام وبێ ئاگایی لە دەوروبەرو لە ڕۆژگار .
- جا بۆ ئەوەی خۆی ودینەکەشی ناشرین پیشان نەدات، بۆ ئەوەی کارەکانی لەدنیادا سەر بگرێ و لەقیامەتیش بەر بگرێ، پێویستە دینەکە وەکو خۆی بناسێ و بزانێ، پاشان پێکەوە گرێدانی شارەزایی شەرعی و ڕۆشنبیری هاوچەرخ، بەکارو کردەوەی حەکیمانە وڕەوشتی موسوڵمانانە خزمەت بکات ، واتە

بەكردەوە ڕۆشنبیر بێت نەك بەقسەو وتار، جابۆ ڕزگار كردنی گەلەكەی و ڕازی كردنی خوا پێویستە ڕۆشنبیری و چاكی و پاكی لەكردارو گوفتاری گەنجانی موسوڵمان ڕەنگ بداتەوەو جیاواز بێت لە بەناو سەقافەتی غەربی و ئەورووپی.

چاولێكەری دەردێكی كوشندەیە :

پێغەمبەری پێشەوامان (ﷺ)فەرموویەتی(مَن تشبَه بقَوم فهو منهم)(رواه ابو داود) واتە هەر كەسێك خۆی بەقەومێك بچوێنێ ئەوا ئەو كەسە لەوانە چاولێكەری دەردێكی كوشندەی كۆمەڵگای كوردەواریمانە ،هەر شتێك لەدەرەوەی خۆمان ناردیان بێ چەندو چون وەری دەگرین بێ لێكدانەوەی چاك وخراپی، نازانم ئەم كارە ناو بنێم چی؟ زاڵبونی فەرهەنگی بێگانە ویستی؟ یان لەشتی خۆماڵی وەڕەز بوون؟یان تەنها چاولێكەری كوێرانەیەو بەس یان بڕوا بەخۆ نەبوون!! ئەوەی زیاتر جێگای داخە ئەم دەردە كوشندەیە بەنیشانەی پێشكەوتن و شارستانی دەزانن ! یان بە كوردایەتی لەقەڵەم دەدەن ! كار گەیشتۆتە ئەوە كەچاولێكەری بێ بڕوایان هەموو بوارەكانی ژیانی گرتۆتەوە،جارێك بەمۆدێلی چاك یان بەناوی مۆدێرن ونوێخوازی و جارێك بەناوی سیستەمی نوێی جیهانی و هەر جارە بەناوو ڕەنگێ ئەینەخشێنن! ئەوەی كەجێگەی سەرسوڕمانە دابو نەریتی ڕەسەنی كوردییە كەزۆربەی لەئیسلامەوە سەرچاوەی گرتووە ، بەرەو توانەوەیە بەتایبەت جل

و بەرگی کوردی پیاوان و ژنان کەساڵانە تەنها بۆ نەورۆز وبۆنەکان ئەیکەنـە بـەریان، لەکاتێکـدا لاف کوردایـەتی لێـدەدەن ،حکومـەتی کوردی وشۆڕشی کوردی ، بەڵام لەسەر دین و دابو نەریتی بێگانە، لـەکوێ عـەرەبێك جلـی کـوردی کردەبـەر، لەشـارەکەی خۆشمـان بەرگی کوردی نامۆیە و بەچاوێکی سووك سەیری دەکرێ، ئەگـەر کار ئاوا بڕوات پاش چەند ساڵێك هەرکـەس جلی کوردی لەبەر بکات مندالْ ئەکەوێتـە شوێنی ! جگە لـەکاتی نـەورۆز ، ڕۆژێك بۆ شاهیدییەك چومە دادگـای سلێمانی بەجامانـە وجلـی کوردییـەوە ئـافرەتێکی سـفور دانیـشتبوو بەفیزێکـەوە وتـی (حـاجی پەنجـەو بێنـە)، منـیش وتم قەڵەمەکـەو بێنـە کـاتیْ ئیمـزام کـرد وتـی ببـورە دیارە مامۆستای وتم ئەریْ تۆ وادەزانی هەرچی ئەم بەرگـەی لەبەر بـوو دواکـەوتوو نەخوێنـدەوارە ؟ ئەمـە بـەرگی ڕەسـەنی بـاوك و باپیرانتە پاشان وتم من بڕوا نامەی بەکالیۆریۆسم هێناوە لەبەغداد وبەم بەرگەوە شانازی دەکەم، بەڵام توخوا ڕاست پێم بڵیْ تۆ سێی ناوەندیت بڕیوە لێرەی یان واستەیە .....پاشان داوای لێبوردنی کـرد . لێـرەدا دەمـەویْ فەرموودەیـەکی پێغەمبـەرتان (ﷺ) یـاد بخەمـەوە کـە وەکـو موعجیزەیـەك ئێـستا بەرجەستە بووە کەئەمـە کوردییـە کەیـەتی (لەمـەو دوا شوێن ڕێبازی قـەومی پێش خۆتـان دەکـەون ، بـست بەبـست وگـەز بە گـەز، تەنانـەت ئەگـەر یـەکێکیان بچێتە نـاو کـونی سـەر مازەڵـەوە ، ئێـوەش دەچنە نـاوی) (حـاکم گێڕاویەتییـەوە) ئـەو ڕاسـتییە حاشـاهەڵنەگرە ئێـستا هـەموومان

به‌چاوی خۆمان ڕۆژانه له‌ناویدا ده‌ژین ، هه‌ر مۆدێلێك له‌كه‌ناڵه ئه‌ورووپی و غه‌ربییه‌كان نیشاندرا ئه‌وا ڕاسته‌وخۆ لێره پیاده‌ی ده‌كه‌ن، بیٰ ئه‌وه‌ی بیر له‌ئه‌نجامه خراپه‌كه‌ی بكرێته‌وه، خۆ چواندن و لاساییكردنه‌وه‌ی بێگانه كه‌سایه‌تی ئه‌و مرۆڤه ون ده‌كات چونكه به‌چاوی خۆی نابینیٰ و به‌عه‌قڵی خۆی بیر ناكاته‌وه، به‌ڵكوو به‌چاوو عه‌قلٰ و بیری ئه‌وان كار ده‌كات ، له لایه‌كی تره‌وه ئه‌م دیارده‌یه نیشانه‌ی لاوازییه چونكه لاوازوبێهێز لاسایی به‌هێز ده‌كاته‌وه ، لاسایی كردنه‌وه‌ی بیٰ بڕوایان له‌جل و به‌رگ و داب و نه‌ریتیاندا سه‌ر ده‌كێشیٰ و لاسایی كردنه‌وه‌یان له بیر و باوه‌ڕ و بیرۆچكه‌كانیاندا . به‌لاٰم فه‌رمووده‌كه لاسا كردنه‌وه‌ی بێگانه له‌پیشه‌سازی و زانسته به‌سووده‌كانیان ناگرێته‌وه، چونكه (حیكمه‌ت بزربووی بڕواداره له‌هه‌ر شوێنێك پێی گه‌یشت ئه‌و شایسته‌تره به‌هه‌ڵگرتنه‌وه‌ی)ئه‌ریٰ گه‌نجانی موسوڵمان (له‌كوڕان وكچان) ئه‌مڕۆ له‌كوێی ئه‌م فه‌رموده‌یه‌دان ؟! به‌داخه‌وه كه‌هه‌ندیٰ له گه‌نجه‌كانمان چونه‌ته سه‌رداب ونه‌ریتی ئه‌ورووپی و غه‌ربییه‌كان ته‌نانه‌ت له بێگانه په‌رستیدا ئه‌وه‌نده پێشكه‌وتون!به‌رگی ڕه‌سه‌نی خۆیان ته‌نها له به‌هار ونه‌وڕۆزدا بۆ سه‌یران وێنه گرتن له‌به‌ر ده‌كه‌ن ! هه‌ندیٰ له ئافره‌تانیش له‌جل و به‌رگ و جوانكاری و نینۆك درێژ كردن خۆیان به ئافره‌تانی بێگانه ده‌چوێنن، كه‌نه‌خشه‌سازی جوله‌كه‌ی جیهانییه بۆ لادان وماڵ به‌فیڕۆ دان ویاری كردن به‌عه‌قڵی مرۆڤه‌كان.... بۆ چاره‌سه‌ركردنی ئه‌م ده‌رده كوشنده‌یه

دەبێ موسوڵمانان جارێکی تر بەخۆیاندا بچنەوەو بە ئاگا بن بەناوی پێشکەوتن و تازە گەری یان بەناوی کوردایەتی فێڵیان لێ نەکرێ و دوچاری لاسایی کردنەوەی کوێرانە نەبنەوە، بەڵکوو پێویستە:- بەعەقڵی خۆمانە بیر بکەینەوە لە جیاتی عەقڵی بێگانە -بەچاوی خۆمان بڕوانین نەك بەچاوی بێگانە. ڕەسەنایەتی خۆمان لەدەست نەدەین و دەست گرتوو بین بەڕێبازی باپیرانمان کە ئیسلامە، چون پابەندیمان بەئیسلامەوە ژیان ژیارو پێشکەوتنەو دین ڕێگرنییە لەکوردایەتی و پێشکەوتن، لەهەمان کاتدا سود لەتەکنەلۆژیاکەشیان وەربگرین ، بەڵام نەك توانەوە لەناویاندا .

گەنجانی ئەمڕۆ ودوێنێ

مادام لاوان ڕۆڵی سەرەکی دەبینن لەگۆڕانکارییە ڕامیاری و کۆمەڵایەتیەکاندا وجڵەوی کۆمەڵگە بەدەستیانەوەیە بەرەو هەر ئاڕاستەیەکی بەرن ئیجابی یان سلبی وئەوان لەناو جەماوەردا ئالیەتێکی دیاروبەرچاون لەجێبەجێ کردنی ئایەتی گۆڕان و هەنگاونان و داهێنان (إِنَّ اللَّـهَ لا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ) بۆیە ناحەزانی دین بەردەوام لەسەنگەری لادان وچەواشەکردنی گەنجاندان، ئەوەش لەمێژووی دوورو نێزیك دا دیاروبەرچاوە،کاتێ سوپای فەرەنسا هەوڵیاندەدا بۆ گەڕاندنەوەی (ئەندەلوس) کەدەکاتە ئیسپانیای ئەمڕۆ جاسوسیان نارد

بۆئاگاداربوون لەهەست ونەستی موسڵمانەکانی ئەوێ،ڕۆژێکیان جاسوسێك مێردمندالێکی بینی بێتاقەت بوو پرسی بۆچی وابێتاقەت ودامـاوی؟ ئەویش وتی ویستم بەدار لاستیکەکەم دووچۆلەکە بکوژم بەلام هەریەکیان بەرکەوت، جاسوسەکە وتی جا ئەوە چیەوخەمی بۆچیە، ئەمیش وتی: بۆ ئەوەی لەداهاتوودا رابێم کەهەرکاتێ سوپای دوژمن دای بەسەرمانا بەیەك تیردووسەرباز بکوژم! جاسوسەکە لەڕاپۆرتی مانگانەیدا نووسیبووی لەم کاتەدا هەرچی بکەین سەرکەوتوو نابین چونکە لاوەکانیان خاوەن پەیام و بەرنامەن، دوای بیست ساڵ هەمان جاسوس گەڕایەوە بۆ ئەو شوێنە بۆپرسیارو ڕاپرسی و ئاگاداربوون، سەرنجی دا هەرزەکارو گەنجەکانیان سەرقاڵی خۆشگوزەرانی و ڕابواردنن، چووبەلای گەنجێك داکەلەپارکێکدا دانیشتبوو خەمبارو بێتاقەت، جاسوس پرسی خێرە وابێ تاقەتی لەم جەوە خۆشە؟ ئەمیش ووتی مەوعیدێکم هەبوو لەگەڵ یارەکەمدا بەلام کاتەکەی لایداوەوهەر چاوەڕوانم ودیارنییە!! ساڵانی پێشوو خەمی چیان بوو ئێستا خەمی چییانە! ئەم جارەیان لە ڕاپۆرتەکەیدا نوسی بۆ فەرەنسا کە بەدڵنیاییەوە سەردەکەوین بەسەریاندا و ئەندەلوسیان لێوەردەگرینەوە، چونکە هەست ونەستی گەنجەکانیان گۆڕاوە بۆ ڕابواردن و خەمی دین و نەتەوەیان کەمبووەو هەرکەسەخەمی خۆیەتی! ئەوە بووسەکەوتن، جا ئەگەر ئەم ڕوداوە بەراورد بکەین لەزۆربەی لاوانی ئەم

ڕۆژگارە.. بەئاشکرا بۆخۆی دیارە... هەرکەسە چاوەڕێی یارە... گەل ولاتیش درابەپارە! نەوەی نوێی حازرخۆری بەرسیبەر ئازاد کراوی ئازار نەدیو لەباشوری کوردستان، بەدێوجامەی دۆلار بارانی کتوپڕی بێ ڕەنج وسەیارەی ڕۆژئاواوکلیپی گۆرانی بە دیمەنی ژنانی ئەوروپاوە! بەپیلانێکی درێژخایەن لەخشتەبراون، لاوی ئەورووپی گیرۆدەی ماددەسڕکەرەکانن لاوی کوردیش گیرۆدەی مۆدیلی سڕکەر و دەردی زەدەیی بونە، کە هەردووکیان کوشندەن و پێویستە چارەسەربکرێن، لاوی کورد نیشتمانیان لەبیرنیە! دڵسۆزیان بۆدین وخاك و نەتەوە نەماوە !بێگومان لەدەستدانی لاوان لەدەستدانی پاشەڕۆژە.سەرنج بدە پەند وەربگرە لەبەسەرهاتی حەزرەتی یوسف (علیه السلام) کە پێشەواو سەر مەشقی گەنجانی خواناسە، گەردەتەوێت خوابتخاتە ژێرسێبەری عەرشی خۆی لە ڕۆژی قیامەت بکەوێتە بەر فەرموودەی پێغەمبەر(ﷺ)(...شاب نشا فی طاعة الله) ئەوا گەنجێکی دەست ودامێن پاك بە، بێ ئاگاو لەخۆبایی مەبە.

پیاوانی بەشێوە ژن

نابێ پیاوان خۆیان بەئافرت بچوێنن وەبە پێچەوانەوە: (لَعَنَ رسول الله (ﷺ) المتشَبهينَ مِن الرجالِ بالنساءِ والمتشبهاتِ مِن النساءِ بالرجال)) رواه البخاری وغيره.

واتە: پێغەمبەری خوا نەفرەتی لەو پیاوانە کردووە کە خۆیان بەئافرەتان دەچوێنن ، وەنەفرەتی لەو ئافرەتانە کردووە کەخۆیان بەپیاوان دەچوێنن پێچەوانەوەچونکە هەریەکەیان بەسروشتی خۆیەوەجوانە، لەگێڕانەوەی (ابوداود)دا خۆشەویستمان فەرموویەتی: (لەئێمە نییە ئەو ئافرەتانەی کەخۆیان بەپیاوان دەچوێنن، وەئەو پیاوانەی کەخۆیان وەك ئافرەت نیشان دەدەن).

پوختەی فەرموودەکان ئەوە دەگەیەنێ کەپیاوانی بەشێوە ژن و ژنانی بەشێوە پیاو دوورن لەسروشتی خۆیان ولە ڕەحمەتی خوا ، هۆیەکانی قەدەغەکردنی ئەم دیاردەیە زۆرن لەوانە : بەجێهێشتنی شوێنەوارێکی مەترسیدار لە دڵ و دەروونـدا، جا ئەگەر ئافرەت خۆی بەپیاو بچوێنێ ئەوا مەیلی بەلای کردەوەکانی پیاودا دەچێت و سروشتەکەی دەگۆڕێت و مێینیەکەی لەدەست دەدات ، وەکو ئەوانەی کەلەبەرگی سەربازی یان پێشمەرگایەتی دان و کاری دەرەوەو ماڵەوەیان پێ دەکەن و بەم کارەیان ستەم لەخۆیان دەکەن !بێگومان ئەم کارە زۆر لەخۆکردنەو گۆڕینی فیترەتیش مەرگەساتە، وەپیاویش بەهەمان شێوە.

یەکێکی دیکە تر لەمەترسییەکانی (تشبە) خۆچواندن ئەوەیە :کەلەلەشی مرۆڤدا چەند گلاندێك هەیە کە هۆرمۆنی نێرینە و مێینە دەر دەدەن بەڕێژەی پێویست ، جا ئەگەر ئافرەت خۆی چواند بەپیاو چ لە جل و بەرگیدا یان لەجوڵەو نەریت و ئارەزووەکانیدا، ئەوا ئەو گلاندە زیاتر هۆرمۆنی نێرینە دەردەدات ، لەئەنجامدا سروشتی ئەو ئافرەتە لەسروشتی پیاو دەچێت ، جا ئەگەر ئافرەت ڕێڕەوی پیاوی گرتە بەر لەبەرگ و پۆشاك و جولاَنەوەکانیدا خۆی بەپیاو شوبهاند، ئەوا هۆرمۆنەکانی نێرینەیی زاڵ دەبێت بەسەر هۆرمۆنەکانی مێینەیدا، ئەو کاتە ئافرەتەکە لەپیاو دەچێت ! ئەمەش گۆڕینی فیترەتەولەدەست دانی سروشتییەکانیەتی و وەك پیاوی لێ دێ کەنەخۆی رازی دەکات و نەپیاوەکەشی • بەهەمان شێوەیش گەر پیاو ڕێڕەوی ژنانەی گرتە بەر و خۆی بەوان چوواند لەجل و بەرگ و سەرو سیمادا ، ئەوا تایبەت مەندییەکانی پیاوەتی و هێز لەدەست دەدات ، وەك هەندێ لەو گەنجانەی کەسەرەڕای ڕیشیان سمێڵیشیان پاك دەتاشن و برۆو دەم و چاویان هەڵدەگرن و ملوانکەی ئاڵتون لە مل دەکەن و میکیاج دەکەن و قژی سەریان هەر ڕۆژە لەسەر مۆدیلێ حەفر دەکەن و پانتۆڵی تەسك لەبەر دەکەن، بەشێوەیەك کەلەبازاڕ دەبینرێن تاچاك سەرنج نەدەی نازانی کامیان کوڕەکەیە و کچەکەیە !! جانازانم کامەیە شارستانی و پێشکەوتنەکە ؟ گومان لەوەدا نییە کەجوانی و پاك و خاوێنی لەخواستەکانی مرۆڤەو

ئیسلامیش داكۆكی لەسەر كردووە، بەڵام ئەوەندە گرنگییان داوە بەجوان كردنی ڕوكەشیان، تا ناوە ڕۆكەكەیان فەرامۆش كردووە و هەگبەیان پیس بووە پێچەوانەی ڕووكاری دەرەوەیانە ، ئەم دیاردەیەش بەئاشكرا لەڕۆژئاوا زیاتر دەبینرێ ، كە خۆ چواندنی ئافرەتان بەپیاوان زۆرترە، وازیان لەیەكتر هێناوەو بەشێوەیەكی زۆر ناشرین مەیلیان داوە بەلای (شـذوذ الجنسی)دا، چونكە هەریەكەیان لەڕێڕەوی سروشتی خۆی لای داوە!! جا بەداخەوە كە لەولاتی خۆشمان ئەم دیاردەیە لەزۆر بوندایەو ئاكامەكانیشی مەترسیدارە، چون كوڕانی بەشێوە ئافرەت كۆمەڵگا بەرەو ژیانی ئاژەڵی دەبات شاعیر دەڵێ :

پێكەنینم دێ و تاس دەمباتەوە ! بەمە لاسایی غەرب دەكاتەوە ؟
پانتۆلی كورت گۆرەوی نایلۆن قژ تا پشت ملی دایساوی بەڕۆن
سمێڵ بتاشی و لاجانگ چوار پە نجە چۆن پێناكەنم بەو جۆرە گە نجە

خۆ شوبهێنەری ئافرەتان لەماڵەكانتان دەر بكەن

(ام سَلمَه) دەڵێت پێغەمبەری خوا لام بوو لە ماڵەكەدا كەسێكی خۆشوبهێنەری لێ بوودەڵێ: ئەو خۆشوبهێنەرە بە(عبداللە)ی برامی وتبوو ئەگەر خوای گەورە (تائف)ی ڕزگاركرد بەدەستی ئێوە كچێكت لە (عیلان) پێنیشان دەدەم لە پێشەوە چواری هەیە و لەپاشەوە هەشت پێی هەیە.

واتە (قەڵەوە) ، پێغەمبەر (ص) فەرمووی:(ئەمە بانەیەتە ژوورەوە بۆ لاتان) واتە دەری بكەن، (رواه البخاری) تێكەڵاوی ئەمانە مەترسی دارە و جێگەی گومانە چونكە باسی لەش و لار و شێوەی ئافرەتت بۆ دەكات یان باسی شێوەو لەشی پیاوت بۆ دەكات، وەكەلە ماڵەكەت دەچێتە دەرەوە باسی تۆش دەكات بۆ خەڵكی، دەبێ ئەم جۆرە كەسانە ڕێگرییان لێ بكرێت •

بێگومان ئەوەی كەلە بنەڕەدا هەروایە و نێرەموكە (مُخَنث)ە ئەمەیان هیچی لەسەر نییەو دەبێ هەوڵ بدات بۆ لابردنی ئەو ڕەوشتە خراپەی كەهەیەتی ، بەڵام لێرەدا مەبەست لەو گەنجانەیە كەبە ئەنقەست خۆیان دێننە سەر شێوەی كچ یان بە پێچەوانەوە.

جا بۆ ئەوەی چاكتر بزانی لەتوڕە بوونی پێغەمبەر و هاوەڵانی بۆ ئەم جۆرە كەسانە دەچینە خزمەت ئەم فەرموودەیە ابو هریرە (خ) دەڵێ: (كەسێكی خۆ شوبهێنەریان هێنا بۆ لای پێغەمبەر (ص) ڕونتر بڵێین پیاوێكی كچانیان هێنایە خزمەتی كەدەست و پێی

بۆیه کردبوو وه‌ك ئافره‌ت ، وتیان ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ئه‌مه خۆی وه‌ك ئـافره‌ت ده‌چـوێنێ، پێغه‌مبـه‌ریش نـه‌فی کـرد بـه‌دوور خستنه‌وه‌ی بۆ شوێنێکی چۆڵ بۆ ئـه‌وه‌ی تێکـه‌ڵی خـه‌ڵك نـه‌بێ، پاشـان پێیـان وت:ئـه‌ی نـایکوژی؟ فـه‌رمووی: (مۆڵـه‌تم نـه‌دراوه نوێژکه‌ران بکوژم) (رواه ابو داود). ئه‌م فه‌رمووده‌یه بکه به‌پێوانه‌ی ئـه‌و کوڕانـه‌ی ئیستا نینۆکیـان درێـژ ده‌هێڵنـه‌وه ، مکیـاج ده‌کـه‌ن، برۆیـان هه‌ڵـده‌گرن، ده‌موچـاویان ده‌کـه‌ن، زنجـیری ئاڵتونیـشی به‌خاچه‌وه له ملدایه که‌دووجار حه‌رامه، سمێڵ و ڕیش هـه‌ر نـابێ هـه‌بێ دواکه‌وتوییـه !! سـه‌ره‌ڕای شێوه‌ی لـه‌ش و لاری کـچانه‌شی به‌رگی ته‌سك‌و ئاڵو واڵای کچان له‌به‌ر ده‌کات ...، ئایا چی لـه‌پیاو ئه‌چێ ؟ ئه‌وه‌یه مۆدێل و مۆدێرن و چاولێکه‌ری کوێرانـه ،که‌پیاو له‌وێنه‌ی ژنانه •

هه‌ڵبژاردنی هاوڕێ

مرۆڤ به‌سروشتی خۆی کۆمه‌ڵایه‌تییه‌و به‌ته‌نها ناژی بۆ ئه‌م مه‌به‌سته ئاینی پیرۆزی ئیسلام به‌رنامه ڕێژی بۆکردوین بۆ هه‌ڵبژاردنی هاوڕێی باش ودوورکه‌وتنه‌وه له‌هاوڕێی خراپ، له‌م ژیانه‌ماندا کۆمه‌ڵێك بانگه‌وازی ڕێگه‌ی به‌هه‌شت ده‌که‌ن وخێمه‌ی سپی ئاشتی و برایه‌تی وڕاستی وپاکییان هه‌ڵداوه، له به‌رامبه‌ر ئه‌مانه‌شدا کۆمه‌ڵێك بانگه‌وازی بۆڕێگه‌ی شه‌یتان ده‌که‌ن بۆ تاوان وخراپه کاری وبه‌ره‌ڵایی و له‌ڕاگه‌یاندنه‌کانیشدا پڕوپاگه‌نده‌ی پیشکه‌وتن وشارستانیشی بۆده‌که‌ن و زۆر شیرین وجوانی ده‌که‌ن جا پێویسته هه‌مووکه‌س ڕێگای خۆی ئاوازی خۆی هاوڕێی خۆی بناسێ وبزانێ، ئه‌گه‌ر نه‌یزانێ ئه‌وه له‌ڕیزی گێل و نه‌فامانه با بڕوانامه‌ی به‌رزیشی ببێ ، پێغه‌مبه‌رمان (ﷺ) بۆ ئه‌و مه‌به‌سته یاساییکی بۆ داناوین که‌فه‌رموویه‌تی:(المَرء علی دینِ خلیلهِ فلینظراحدکم مَن یخالل) واته: ئینسان له‌سه‌ر په‌یڕه‌و و ڕێبازی دۆست و خۆشه‌ویسته‌که‌یه‌تی،جا هه‌ر یه‌کێکتان با سه‌رنج بدات و ورد بێته‌وه و بزانێ له‌گه‌ڵ کێدا دۆستایه‌تی ده‌گرێ.ئه‌مڕۆ هۆکاری گومڕا کردن و خه‌ڵکی خراپ ئه‌وه‌نده زۆر بووه گه‌ر ده‌ستت به‌ده‌ستی خوا پێداو وچاکه‌کارێکه‌وه نه‌بێ ئه‌وه ئه‌دزرێی و ئه‌خورێی بێ ئه‌وه‌ی پێی بزانی، ئیمامی عه‌لی ڕه‌حمه‌تی خوای لێ

بێ له‌ هۆنراوه‌یه‌كی درێژ باسی هاوڕێیه‌تیمان بۆ ده‌كات له‌یه‌كێ له‌دێڕه‌كانیدا ده‌فه‌رموێ :-

فَلا تصحب اخا الجهل فاياك واياهُ   فَكَم مِن جاهلٍ أردى حليما حين اخاهُ

واته‌:نه‌كه‌ی ئه‌ی مرۆڤی ژیر، ئه‌ی گه‌نجی جوان هاوڕێیه‌تی خه‌ڵكی نه‌فام و نه‌زان بكه‌ی! چه‌ند جار بینراوه‌ خه‌ڵكی نه‌فام خه‌ڵكی به‌فامی له‌خشته‌ بردووه‌ و له‌ڕێگه‌ لای داوه‌، خراپه‌ زوو بڵاو ده‌بێته‌وه‌، ئه‌وه‌ چه‌ندجار بینیوته‌ جگه‌ره‌كێش هاوڕێكه‌ی فێری جگه‌ره‌ كێشان كردووه‌، به‌ڵام كه‌متر ده‌بینی جگه‌ره‌ نه‌كێشێ جگه‌ره‌ به‌هاوڕێكه‌ی ته‌رك بكات، سندوقێك سێو یان ته‌ماته‌ یه‌ك دانه‌ی خراپی تێدا بێ هه‌موو سندوقه‌كه‌ خراپ ده‌كات ، به‌ڵام به‌و هه‌موو سێوه‌ یه‌ك دانه‌یان پێ چاك ناكرێ.. سوننه‌تی خوا ئاوایه‌ ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ چاره‌سه‌ر ئه‌وه‌یه‌ كه‌ دوور بی له‌هاوڕێی خراپ چونكه‌ به‌شێوه‌یه‌ك خوو ڕه‌نگی هاوڕێكه‌ی وه‌رده‌گرێ ئاماژه‌ به‌ فه‌رمووده‌كه‌ی سه‌ره‌وه‌ (خلیل) دۆست و خۆشه‌ویست، خودا له‌قورئاندا فه‌رموویه‌تی: (الاخلاء يؤمئذ بعضهم لبعض عدوالا المتقين)زخرف ٦٦واته‌:ئه‌وانه‌ی له‌دنیادا براده‌ر وخۆشه‌ویستی یه‌كتری بوون وبه‌خراپه‌ كاری ژیانی دنیایان ده‌برده‌ سه‌ر ، ئه‌وانه‌ له‌ڕۆژی دوایدا ده‌بنه‌ دووژمنی یه‌كتر ته‌نها ئه‌و كه‌سانه‌ نه‌بێت كه‌له‌پێناوی خودادا یه‌كتریان خۆشویستووه‌ وله‌سه‌ر ڕێبازی خوابوون و چاكه‌ كاربوون، ئه‌مانه‌ ئه‌و كاتیش هه‌ر دۆست وخۆشه‌ویستی یه‌كترین، جاهه‌موو مامه‌ڵه‌یه‌ك هه‌روایه‌ كه‌ زه‌ره‌ریان كرد كێشه‌و هه‌ڵلای لێده‌كه‌وێته‌وه‌ ته‌نها ته‌قواداران نه‌بێ له‌به‌ر

خودا دۆستایەتی یەکتریان کردووە یەکتریان خۆشویستووە ئەوانە لەژێرسێبەری عەرشی خودادا حەشردەکرێن، خەلیفە مەئمون دەڵێ: دۆست سێ جۆرن

١- هەندێکیان وەك و خواردن پێویستن ناکرێ لێیان دوور بین، وەکو زانایان و دانایانی خوا ویست و ڕەسەن •

٢- هەندێکیان وەکو دەرمان جاروبار پێویستمان پێ دەبن

٣- هەندێکیان وەکو دەردو نەخۆشی وان ، ئەمانە هاوڕێی خراپن، خودا بەدوور تان کات لێیان •

ئەدەبمان لەگەڵ هاوڕێکانماندا :

دیارە بناغەی پەیوەندی و ڕەفتار لەگەڵ دۆستو برادەر بریتییە لەو برایەتییەی کەلەسەر ئیمان بنیات نراوە ، برایەتی ئیمان وەك خوای گەورە فەرموویەتی (إنما المؤمنون إخوة) دیارە حەق و فەرمانەکانی برایەتی ئیمانیش زۆر و جۆراو جۆرن ، بەلام هەموویان لەوەدا کۆدەبنەوە کەچیت بۆ خۆت پێ خۆشە بۆ براکەشت پێت خۆش بێت) وەبە پێچەوانەوە چ شتێك بۆ خۆت پێ ناخۆشە بۆ ئەویشت پێ ناخۆش بێت ، ئەوەش فەرموودەی پێغەمبەرە (لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیهِ ما یحب لنفسهِ) . متفق علیه .

جا پێویستە ئەدەبمان لەگەڵیاندا لەسەر بنەمای ڕەوشتە جوانەکان بێ کەنیشانەی ئیمانی تەواوە ، لەوانە :

١- بەڵام کردن و ڕووی خۆش و ڕێز لێگرتنیان لەکاتی بەیەکگەیشتنندا و بەخۆشترین ناو بانگیان بکەین •

٢- ناووناتۆرە و تانە و تەشەرەیان لێ نەدەین •

٣- وەکو برایەکی ئیمانی سەیریان دەکەین و کەم و کوڕییەکانیان دەشارینەوە و باسیان ناکەین •

٤- هەرکاتێ نەخۆش کەوتن سەردانیان دەکەین و دوعای خێریان بۆ دەکەین .

٥-لەپاشە ملە بەخراپ باسیان ناکەین و غەیبەتیان ناکەین .

٦-چیمان بۆ خۆمان پێ خۆش بێت ئەبێ بۆ ئەوانیش پێمان خۆش بێت .

٧-اتێ چاکەیان لەگەڵ کردین وەفادار بین و سوپاسیان بکەین .

٨-هاندەریان بین بۆ چاکەکاری و ڕێگری بکەین لەو کارە خراپانەی کەدەیکەن .

٩-بەئامۆژگاری برایانەو لێکگەیشتن ناکۆکیو جیاوازییەکان یەکلایی بکەیتەوە و شەرع بکەین بەحاکم.

شایەنی باسە حەسوودی پیسترین نەخۆشییە کە تووشی درەختی برایەتی دێت و کرمۆڵی دەکات ، حەسوودییە درۆ و خیانەت و خراپەکاری لەنێوان دۆستان و برایاندا دروست دەکات پێویستە هەوڵ بدەین بۆ دوور کەوتنەوەمان لەحەسوودی.

Scanned by TapScanner

کاریگەری هاوڕێیەتی

بێگومان هاوڕێیەتی کاریگەری ڕاستەو خۆی هەیە لەسەر هاوڕێکەی بەچاك یا بەخراپ، جا دۆستایەتی خاسان وخوا ناسان سەربەرزی دنیا و دوارۆژە ، لەدنیادا خیانەتت لێ ناکات و بەرەو چاکەت دەبات و دەبیتە مرۆڤێکی بەکەڵك .وەلە ڕۆژی قیامەتیش بەرهەمی ئەو برایەتییە ئیمانییە ڕزامەندی خوداو بەهەشتی بەرینە، وەهاوڕێی خراپ بەڵای دنیاو دوا ڕۆژە ، لەدنیادا ڕەفیقی خراپ فێری جگەرە و ئارەق و قومار و داوێن پیسی و بێ حەیایی و خیانەت کردن و سەرجەم شتە خراپەکانت دەکات و پاشان ماڵ وێرانی قیامەت پێغەمبەری پێشەوامان (ﷺ) لەو بارەیەوە فەرموویەتی:(إنما مثل جليس الصالح و جليس السؤ كحامل المسك ونافخ الكير ...) متفق عليه .

واتە: وێنەی هاوەڵی چاك و هاوەڵی خراپ وەك عەتر فرۆش و کوورەچی وان، عەتر فرۆش گەر لێشی نەکڕی بۆنی خۆشت بۆ دێ و زیانت لێ نادا، بەڵام گەر لای کوورەچی و ئاسنگەر بی پریشکی ئاگر و دوکەڵت بۆدێ ، هەرکەس نزیکی کوورە دانیشێ یا پریشك لێی ئەدا یا سەری دێشێ واتە: هاوڕێی گەمژەو گێل مەکە خەم و خەفەتت بۆ دێتە پێشێ، سەرنج بدە لەکۆمەڵەی خۆر کە وەکوو مانگ تاریکن بەڵام بەهۆی

هاوڕێیــەتی کردنــی خــۆر بونەتــە تیــشك دەرەوەو ســود بەخۆشـیانو خـەڵکیش دەگەیـەنن، شـێخی سـەعدی دەڵـێ: دۆسـتی خـراپ لـەمار خـراپترە چـونکە مـار کەپێیـەوە دای ماوەیەکە و چاك دەبییەوە یان تەنها زیانی دنیاییت لێ دەدات، بـەڵام دۆسـتی بـەد وخـراپ دووچـاری زەرەری دنیـاو دواڕۆژت دەکات ،چون لەدنیادا خراپی چاندووە و هەر خراپە ئەچنێتەوە ، جاکـەوابێ دوو جـۆر ڕەفیـق هەیـە، ڕەفیقـی چـاك ئەوەیـە کەبەتەقوایـە ، ڕەفیقـی خـراپیش ئەوەیـە کـە بەڕەڵایـە ، جـا فەرموودەکـــەش دەفـــەرمووێ ئینـــسان لەســـەر دینـــی ڕەفیقەکەیەتی، واتە ئەگەر هاوڕێکەت کە دیندارو چاکەکار بوو ئەوا کاریگەری لەسەر تۆ دەبێت و تۆش چاك دەبی، وەئەگەر هاوڕێی لاروخوارت گرت ئـەوە تـۆش وەك ئـەو لاروخـوار و ماڵ وێـران ئـەبی وبەخۆشـت نـازانی چـۆن سـەرگەردان ئـەبی ، ئـەو منالانــەی کــە تێکــەڵی ســەیرانگاکان و ڕەش بەڵــەك و مــەی خـۆرەوان دەبـن سـەرەنجام چـی لـێ دەردەچـێ ، وەك مـارو دووپشك و ئەبێتە نەگبەتی بۆ ماڵ و کەس و کاری و پاشان بۆ گەلەکـەی ئەبێتـە ڤـایرۆس و میکـرۆب ئەبێتـە ئایـدز بـۆ کـوڕو کچەکانمان ، تەنانەت لەقوتابخانەو زانکۆکانیشدا کە مەڵبەندی پـەروەردە و فێرکردنـە، ئیـستا دووچـاری کێـشەو گرفتـی زۆر بـوون بەتایبـەتی لەگـەڵ مامۆسـتاکانیدا چـونکە فێرکردنەکـە پەروەردەی لەگەڵدا نییە و تەنها بۆ بڕوانامەیە بەبێ پـەروەردەو

کارپێ کردن، جائەگەر موسوڵمانان فریای کچ و کوڕەکانیان نەکەون ئەوا منداڵەکانیان دەدزرێن و بەئاڕاستەیەکی خراپدا دەبرێن بەهۆی دەورووبەری خراپەوە ، بەهۆی ڕاگەیاندنی چەواشەوە ، بەهۆی دوورخستنەوەی شەریعەت لەژیانی ڕۆژانەمانەوە. پیاوێك هاتە لای پێغەمبەر و پرسیاری قیامەتی لێکرد و ئەویش وتی چیت بۆ ئامادەکردووە کابراش وتی وەڵڵاهی تاعەتی زیادم نییەو کردەوەی چاکم کەمە بەڵام خواو پێغەمبەرم خۆشدەوێ پێغەمبەریش فەرمووی ((المَرءُ مَع من احب))واتە ئینسان لەگەڵ ئەوکەسەی حسابی بۆ دەکرێ کە خۆشی دەوێ، لە گێڕانەوەیەکی تردا هاتووە(تُحشرمعَ من احبَبت)واتە کێت خۆش بوێ لەگەڵ ئەو حەشردەکرێی، جا خۆشەویستی خاسان و خواناسان دەستکەوتە ، چاکترین دەستکەوتە ،چاکترین سەرمایەیە کەخەڵکی هەوڵی بۆ نادەن بەداخەوە،گەر چاکەشت نییە پیاوی چاکت خۆش بوێ چاکەیە، گەر خۆت مەرد نەبوی ڕێز لەپیاوی مەرد بگرە، ئەگەر خۆت نوورنەبوی ڕێز لەنوور و نوورانییەکان بگرە وڕێز لەخوا پەرستان بگرە ئەوە هەمووی شەرم و حەیایەو ڕۆژێك فریامان دەکەوێت و بەرەو لای خوا ئەمان گێڕێتەوە ، جا خۆشەویستانم زۆر گرنگە مرۆڤی چاکتان خۆش بووێ ئەوە بۆخۆی بەشێکە لەدین و کە (ولاء)ی پێ دەڵێن جا خۆشویستنی شتە چاکەکان بەرەو چاکەت دەبات وئەنجامی

چاکیــشی لێدەکەوێتــەوە، چــونکە کــەتۆ کەســێکی باشــت خۆشویــست بەگوێــشی ئەکــەی (إن المحــب لمـن يحـب مطيـع) خۆشەویست بەقسەی خۆشەویستەکەی دەکات، بەپێچەوانەی ئەویش هۆگری وتێکەڵاوی خراپکاران فێری خراپەت ئەکەن، زۆر خەڵکی چاك وپاك لەگەڵ هاوڕێی خراپ دانیشتووە پێیان وتووە کوڕە دەپێکێ هەڵدەو بخۆرەوە پارەکەت لەسەر من یان لەبەر دڵی من ئەم جگەرەیە بکێشەو یان شاهێدیم بۆ بدە ئەو وردە وردە هـیچ نییـە خـۆ بـەگوڵێ بـەهار نایـە تـا سـەرئەنجام ئەکەوێتـە نـاو خراپـە و تاوانـەوە، ئـاگرێکی گـەورە لـە دەنکـە شـقارتەیەکەوە دادەگیرسـێ و وڵاتێـك دەسـوتێنێ جـا کـەواتـە ئەگەر پیاوی خراپت خۆش ویست بەقسەی ئەکەی و پاشان بەئاگری ئەو ئەسوتێی و لەدوا ڕۆژدا لەگەڵ ئەو حەشر دەکرێی ، لەبەر ئەوەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) هانمان دەدات بە هاوڕێیەتی کردنـی ئیمـان داران کـە فەرموویـەتی:(لا تــصاحب إلآ مؤمنــا ولا يأكــل طعامــك الا تقــي..) واتــە هەمیشە ڕەفاقـەتی ئینسانی موسوڵمان و خاوەن بـاوەڕ بکـە، وەبا پیـاو چـاك و لـەخوا تـرس نانت بخوات،چونکە بێگومان دۆستایەتی کردنـی خـواو ناسـان لــەخوات نزیــك دەکاتــەوە ولەخراپــە وخراپــەکاری دورت دەخاتەوە:

ڕەفیقی چاکان وەك عەتر فرۆشێ — دڵت خۆش ئەکاو زیاد ئەکا هۆشێ

ڕەفیقی زانا تۆش ئەکا زانا — زانا ئەوەیە بۆ وڵات تێکۆشێ

خوای گەورە ڕێنموێنمان بکات بۆ هاوڕێیەتی و دۆستایەتی چاکەکاران .

وەلە دوا ڕۆژیشدا لە خزمەت پێغەمبەران و زانایان و پیاوچاکان و شەهیدان حەشرمان بکات - وَحسن أولئك رفيقاً.

گوڵبژێرێك لە باخ و بێستان

دیارییە بۆ هاوڕێ و دۆستان

-ئەو کەسەی هاوڕێیەتی کەسانی نزم بکات نزم دەبێتەوە .

-هاوڕێیەتی نەفامەکان ، ماندوو بوونە .

-تەنیایی لە هاوڕێی خراپ چاکترە .

گا لەگەڵ گا بێ، ڕەنگی ناگرێ، بەڵام خووی دەگرێ (پێشینان) .

شارەزا خۆشە هاوڕێی سەفەربێ دووژمنت دانا نەك دۆستت کەر بێ .

-یەکێك لەپیاو چاکان دەڵێ : دڵ کەسەرچاوەی ژیانە پێنج شتە بۆی شیفا و دەرمانە :

(قورئان خوێندن بە تێگەیشتنەوە ، ورگی خاڵی ، شەو نوێژ، پاڕانەوە و لالانەوەی بەیانیان ، دانیشتن لە کۆڕی پیاو چاکان)

-پرسیار کرا لە زانایەك ، چ شتێك زۆر باشە خوا بیداتە بەندەکەی؟

وتی : عه‌قڵ ، چونکه به‌هۆی عه‌قڵه‌وه ڕێگه‌ی دین و دنیا ده‌زانی .

وتیان : ئه‌ی ئه‌گه‌ر عه‌قڵی نه‌بوو ؟ وتی : ماڵ و سامان ، چونکه ده‌وڵه‌مه‌ندی عه‌یب پۆشه .

وتیان : ئه‌ی ئه‌گه‌ر ماڵیشی نه‌بوو ؟ وتی : خزم و دۆستی چاك ، چونکه دۆستی چاك ناهێڵێت تووشی زیان ببێ ، وتی : ئه‌گه‌ر خزم و دۆستیشی نه‌بوو ؟ وتی مردنێکی کتوپڕ !

پێنج توێشوی پێویست......بۆ گه‌نجانی خوا ویست

– کوڕه‌که‌ی لوقمانی دانا پرسیاری له‌باوکی کرد ، ئه‌ی باوکه چ شتێ زۆر چاکه بۆ مرۆڤ ؟

– باوك : دین

– کوڕ: ئه‌ی دوو شتی زۆر چاك و پێویست ؟

– باوك : دین و ماڵ.

– کوڕ : ئه‌ی سێ شتی زۆر چاك ؟

– باوك : دین، ماڵ و سامان ، شه‌رم.

کوڕ : ئه‌ی ئه‌گه‌ر چوار شت بێ ؟

باوك : دین و ماڵ و حه‌یا و ڕه‌وشتی جوان !

کوڕ : پێنج سیفه‌تی چاك و پێویست چین ؟

باوك :دین،ماڵ، حه‌یا ، ڕه‌وشتی جوان ، به‌خشنده‌یی (سه‌خاوه‌ت)

کوڕ : ئه‌ی ئه‌گه‌ر بوو به‌شه‌ش سیفه‌ت کامانه‌ن ؟

باوك : ئەی کوڕی خۆشەویستم ، هەر کەسێ ئەو پێنج سیفەتەی تێدا بێ ، بەسییەتی و شەشەمی ناوێ ، خاوەنی ئەو پێنج شتە چاکە (دین و ماڵ و حەیا و ڕەوشت و سەخاوەت) پیاوی چاکە، ئافرەتی چاکە گەنجی تەقوادارە ، ئەوانە دۆستی خودان و لەسەر ڕێگەی هیدایەت.

ڕەنگدانەوەی بێکاری لەسەرگەنجان

بەتاڵە...سەرەنجامەکەی.. تاڵە

دەست بەتاڵی.. کات بەتاڵی..هێلانەی وەسواسە..یاخی بوونە، چینی یەکان(بەتاڵە) یان بەماڵی شێت داناوە، د.ئەمیراڵ (برایـد) لەکتێبەکەیدا کەناوی (وەحیدا)یە دەڵێ: ڕۆژانی بەتاڵی تاریکە وەك، شەو بەتاڵە ئاگری ئاشوبوو پڕوپاگەندە خۆشتردەکات بیروباوەڕی خراپ دێنێتەئاراوە، بۆیە مانای ژیان لەدەست دەدات ونرخی کات وزەمان بەفیڕۆ ئەڕوات، جاکەواتە بەچەقۆی کار ملی بێکاری سەرببڕە، خۆژیان تەنها بریتی نیە لەماددەوبەس وەك هەندێ لەگۆڤاروڕێکخراوەکان بانگەشەی بۆدەکەن ،دەی باکاتی بێکاری وەك هەلێك بقۆزینەوەوتیایدا لایەنی ڕۆحی ودەروونی خۆمان تێربکەین وبەکاری چاکەوە سەرقاڵی بکەین وەك خوێندنەوە وسەردان وپەیوەندی خزمایەتی و هاوکاری یەکتری و بەجێهێنانی بواری بەندایەتی وکۆمەڵایەتی، وەك لەفەرموودەی پێشەواکەمان دا کەئەمەی کورتە واتاکەیەتی

وفه‌رموویه‌تی:(دوونیعمه‌ت هه‌ن زۆرێك له‌خه‌ڵكی لێیان بێئاگان ئه‌وانیش نیعمه‌تی ته‌ندروستی وبێكاری)یه‌،چون ئه‌گه‌رتۆنه‌فست سه‌رقاڵ نه‌كه‌ی به‌شتێكی چاكه‌وه ئه‌و تۆ سه‌رقاڵ ده‌كات به‌خراپه‌وه، بێگومان به‌تاڵه خه‌مێكه‌و هه‌ژاری وهه‌ندێ گرفتی به‌دواوه‌یه‌و ئومێدی چاره‌سه‌ركرانی هه‌یه‌، به‌ڵام خه‌می گه‌وره ئه‌وه‌یه‌كه مرۆڤ به‌و هۆیه‌وه خۆی بدۆڕێنێ، كه‌واته به‌خۆدا چونه‌وه‌و خۆپێگه‌یاندن چاكترین ده‌سكه‌وته‌له‌كاتی بێكاریدا، به‌پێی ئاماری وه‌زاره‌تی كاروكاروباری كۆمه‌لایه‌تی عێراق زیاتر له‌ملیۆن و نیوێك بێكارناویان تۆماركراوه بێگومان ئه‌وه‌نده‌ی تریش هه‌ن كه‌تۆمارنه‌كراون، وه‌به‌پێ ی ئاماره‌كانی وه‌زاره‌تی پلاندانان بێكاری له‌زیادبووندایه چونكه گرفتی كشتوكاڵ زیاد ده‌كاو گونده‌كان چۆڵده‌بن و به‌وه‌ش بێكاری په‌ره‌ده‌سێنێ وپشكی شێریش له‌بێكاران توێژی گه‌نجانه‌، كاتێ گه‌نج بێكار ده‌بێت ناچارده‌بێت بۆده‌ربازبوون بیربكاته‌وه بیروخه‌یاڵی خراپ، كه‌سه‌ره‌نجام گه‌نجان به‌هۆی بێزاری ونائومێدیان دڵسۆزیان بۆنیشتمان كه‌م ده‌بێت وئه‌م دۆخه كارده‌كاته سه‌رده‌روونی گه‌نج وده‌یكاته مرۆڤێكی ڕه‌شبین و نائومێد پاشان دووچاری خه‌مۆكی و لادانی كۆمه‌لایه‌تی وئه‌خلاقی ده‌بێت وه‌ك ده‌بینین زۆرێك له‌وگه‌نجانه‌ی ئالووده بوون به‌خواردنه‌وه كحولیه‌كان دواجار بۆدابینكردنی ئه‌وماددانه په‌نا ده‌به‌نه به‌ركاری دزین ومرۆڤ كوشتن بۆپه‌یداكردنی بڕێك پاره‌، به‌ڵگه‌ش ئه‌وه‌یه كه‌زۆربه‌ی گه‌نجانی

ناوگرتووخانەکان ئەوانەن کەبەوتاوانانە گیراون ئەمەش کۆمەڵگە دووچاری گرفت وقەیرانی گەورەدەکات بۆیە ئەرکی حکومەتە هەوڵبدات بۆدۆزینەوەی هەلی کار تا گەنج ببێتە کەسێکی بەسوودو کاراو خاوەن ئایندەیەکی گەش،چونکە لەدەستدانی گەنج لەدەستدانی پاشەڕۆژە.

دورکەوتنەوە لە جگەرە کێشان

جێگەی سەر سوڕمانە لە لوتکەی شارستانیەتی و پێشکەوتندا زۆر گرنگی دەدرێ بەبەرهەم هێنانی جگەرە و بڵاوکردنەوەی لەپێناوی بازرگانی پێکردنیدا ، لەمەش سەیرتر کە بەدەمی گەنجە ڕۆشنبیرو مامۆستاو پزیشکەکانەوە دەبینرێ ! بێگومان هەندێکیان بەهۆی هاوڕێی جگەرە کێش فێربوون هەندێکیشیان بەهۆی چاولێکەری یان بۆ خۆ دەرخستن، هەرزەکاران ئەم دیاردەیە بەهەست کردن بە پیاوەتی دادەنێن، وادەزانێ مافی خۆیەتی ئەو شتانە مومارەسە بکات کە پیاوانی تر ئەنجامی دەدەن ئەوەندە بەسە بۆ خاوەن عەقڵەکان کە ئایەتی قورئان دەفەرمووێت (يحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث) الاعراف ١٥٧ خوای گەورە خواردن وخواردنەوەی کردووە بەدوو بەشەوە وسێ هەمی نییە یان پاکەو حەڵاڵە یان پیسەوحەرامە،جاچ عەقڵێ جگەرە بە چاك و پاك دەزانێ؟سەرباری بۆنی ناخۆش ومەسرەفی نەخۆشیانی زۆری تەندروستی وماددی،جگەرە کێشان لە هەموو

کەس ناشرینە،بەڵام لە گەنج و خوێندەوارەکان ناشرینترە!(حوکمی جگەرە کێشان لەناو زانایاندا ڕا جیایی لەسەرە لەنێوان (مەکروە، حەرام)دا بەڵام کەسیان بەچاکیان نەزانیوە) بۆ زیاتر بەئاگابوون و دڵنیابوون لەحەرامی جگەرە سەیری کتێبی (التدخين...اضراره و تحريمه في القران)ی دکتۆر مستەفا زەڵمی بکە کە لە(٢٠٠٩) چاپکراوە.

لەزیانەکانی تەلەفزیۆن خۆت بپارێزە

ماڵەکانی ئەمڕۆ بێ تەلەفزیۆن نییە، ئەم ئامێرە ئەگەر بەدەست بڕوادارانی ڕاستەقینەوە بێ سود بەخشە و بەشێکە لە پێشکەوتن بەڵام ڕادیۆو تەلەفزیۆنی ئەم سەردەمە قورئان گوتەنی(اثمهما اكبر من نفعهما) زەرەریان زیاترە لەقازانج ، تەماشا کردنی فیلمەکان وگوێگرتن لە زۆربەی گۆرانییەکان حوکمەکەیان لەکات بە فیڕۆدان تێپەڕ دەکات بەرەو حەرام چونکە(كل ما يجرَ الى الحرام حرام)، بەهۆی درەنگ خەوتنی شەوان بەرامبەر بەتەلەفزیۆن زیان لەعیبادەتمان دەدات و لەمزگەوت دووامان دەخات ، لەڕوانگەی خووڕەوشتەوە زیانی زۆری هەیە بەهۆی تەماشا کردنی شێوەی جوانی ئافرەت وپیاوجولاندنی ئارەزووەکانیان و ڕاکێشانیان بۆ بەدڕەوشتی و خراپەکاری، لەڕوانگەی کۆمەڵایەتییەوە خەریکە شیرازەی کۆمەڵ هەڵبوەشێنێ بە بڵاوکردنەوەی فیلمی خراپ و ڕووت کردنەوەی ئافرەت و نەمانی شەرم و حەیا و بانگەواز کردن

بۆ لێکچوونی پیاوان و ئافرەتان ...، هەتا شتێکی باش نیشان ئەدەن لە پاڵیدا دەیان شتی خراپ بڵاودەکەنەوە پێویست بوو ڕاگەیاندنەکان لەخزمەتی جەماوەردا بن و ڕاستییەکان بڵاو بکەنەوە و خاڵە ئیجابی وسلبییەکان دیاری بکەن ، بەڵام زیاتر بۆ مەبەستی پڕوپاگەندە وچەواشەکاری بەکاریدەهێنن و لەخزمەتی دەسەڵاتدارەکان دایە و ڕۆڵی ڕاستەقینەی خۆی لەدەست داوە! تیڤییەکانی ئەمڕۆمان لەشێوەی حەبی بێ هۆشکەردان کە بێ ئاگامان دەکەن لەڕاستییە کانی ژیان، پێویستە خۆمان بپارێزین لەزیانەکانی T.v کە:مێشك وچاومان ماندوودەکات، زیاتر تەمەن بە فیڕۆ دەدات وکات بە زایە دانە، بەوە زیان لە دین ودنیامان دەدات و تەلەفزیۆن دەبێتە (تەلەفی دین) تەنها بەئەندازەی پێویست لێی بچنە پێش بۆ ئاگادار بوون لە هەواڵی دنیاو بابەتە زانستییەکان ......

یاری تۆپی پێ ....یان ؟

گومان لەوەدا نییە کە وەرزش بە هەموو جۆرەکانییەوە پێویستە و سوود بەخشە، بۆ تەندروستی لاشە، بەمەرجێ تێکەڵی وڕووتی ئافرەتانی تێدا نەبێ، وەلەسنوور دەر نەچێ ، وەرزش و یاری بێت نەك ببێتە بیرو باوەڕو دەمار گیری و ئامانجی ژیان !لەیەکێك لەیاریگاکانی بەریتانیا جەماوەری هەردوو تیپی یارییەکە بەشەڕهاتن وبەدەیان کەس کوژران و بەسەدان کەسیش بریندار

بوون تا پۆلیس دۆزەکەی کۆنتڕۆڵ کرد! ئەمە سەیرنەبێت بەلاتەوە چـونکەیاری سیاسـی پارەوڕاگەیاندنـەو بووەتـە ئامـانج و بیروباوەڕیان و تـەنها ژیانی دنیایان مەبەستە وبڕوایان بـەڕۆژی دوایـی نییـە .بـەلام ئـەوەی جێگـەی داخ و سەرسوڕمانە کەئـەم دەمارگیرییە بۆ تۆپی پێ لەناو موسوڵمانانیشدا پەرەی سەندووە ، یەکێك لەو یاریزانانە بۆی گێڕامەوە کەبڕیار درا تیپی فلان وفلان لەیارییەکی(دۆستانە)دا بەیەك بگەن، وتی سەیرم کرد لەکاتی خۆ ئامادە کردنەکـەدا دارو قامـچی شـەڕکردن لـەناو سـەیارەکەماندا ئامادە کرابوو وەك پێداویستییەکی یاری ، ئیتر لە کۆتایی یارییە دۆستانەکەدا بو بە لێدان و شەڕ و هەرا !!لەمانگی یانزەی(٢٠٠٩) هەردووهەڵبـژاردەی میـصرو جـەزائیر لەخـەرتوم بەیەکگەیـشتن بۆکاسی ئەفرقیا، دواتر بوو بەگرفت وکێشەیەکی گەورە بۆهەردوو وڵاتـی بـرا! تاگەیـشتەئەوەی کەپەیوەندیـە دبلۆماسـیەکانیان پـچڕاندو مـاوەکی زۆر سـەرقاڵی کـردن، تـا لیبیا کەوتـە ناوبـژی! لەوەش سەیرتر لەنێوان قوتابیانی زانکۆ پەیمانگاکاندا کە لوتکەی زانستین باس باسی مەدالیای ئاڵتونی و کاسی زیوە، بە شێوەیەك زیادە ڕۆیی تیادا کراوە کە سنووری خۆی بەزانـدووە، نـازانم چۆن دەبوونـە جمهوری لایـەك و هـەرایان بۆ دەکـرد ، لەکاتێکدا ئێمـەی کورد دەوڵـەتمان نـەبووە تـاکو لەگـەڵ یاریزانی وڵاتێکـی تـر یـاری بکەین و خۆشحاڵ ببین .یەکێك لـەو شتە سەرسوڕهێنەرانەی کەلە وڵاتی خۆمان ڕوویدا وجێگەی پێکەنین و گریانە! ژن ومێردێك هەر

یەکەیان لایەنگری تیپێك بوون لەکاتی سەیرکردنی یارییەکدا، لەگەڵ سەرکەوتنی ئەو تیپەی کە پیاوەکە لایەنگریەتی وەکو ئەوان هاواری کردو شەقێکی لەژنەکەی هەڵدا وتی گۆڵ !پاشان بەو هۆیەوە ژنەکەی تەلاق دراو ماڵەکەیان تێك چوو !جائەمە یاری تۆپی پێیە یان یان شەڕی ناوخۆیە یان بەفیڕۆدانی تەمەنی جوانی تۆیە ؟! بەداخەوە کەهەندێ لە گەنجەکانمان گیرۆدەی دەردی ئەم یارییە بوون وکاتێکی زۆر لەتەمەنیان بەزایە دەدەن بێ ئەوەی خۆیان لەناو یارییەکەدا بن، کۆتایی ئەم باسە بەفەرموودەیەکی پێغەمبەر (ﷺ) دێنن کە تیایدا ئاماژە بەچەند یارییەك دەکات کە بەسوودن بۆ بەهێزکردن وساغ ڕاگرتنی لاشەو ئامادەکردنی بۆکاتی ڕووبەڕوو بونەوەی ناحەزانی ئیسلام، ئەمەش دەقی فەرموودەکەیە بەکوردی:(هەرشتێك کەپەیوەندی بەیادی خواوە نەبێت پوچ وبەتاڵەو جگە لەچوار شت:

١- تیر ئەندازە ونیشانە داکردن.

٢- ڕاهێنان بۆ ئەسپ سواری .

٣- یاری ودەست بازی لەگەڵ هاوسەردا .

٤- فێرکردنی مەلەوانی (تەبەرانی) گێڕاوییەتەوە، کەواتە ئەگەر زیادەڕۆیی تێدا نەکرێ ئەم یارییانە چاکن

٥- (سوارچاکی ، نیشانە داگرتن ، تۆپ تۆپێن ، زۆرانبازی، ڕاکردن ، بازبازێن ، مەلەوانی ....هتد

ڕۆیشتن بۆ هەندەران

چوون بۆ هەندەران لەوەدا نەماوە کە پاساوی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی بۆ بێننەوە ، بەڵکوو زیاتر چاولێکەرییە و هیچ بیانویەك ناخوازێت ، بۆ ئەوەی لەڕەفیقەکانی جێ نەمێنێت و خۆی لەوان بەکەمتر نەزانێ ، موڵك و ماڵی ئەفرۆشێ و ڕێگەی قاچاغ و هات و نەهات ئەگرێتە بەر کە ئەوپەڕی زەلیلییە ، جا کەگەیشتە (ئەورووپا یان ئەمریکا) بۆ وەرگرتنی ئیقامە دەیان درۆ هەڵدەبەستێت ، ئەوەی لێرە زۆر دەوڵەمەندە لەوێ دەبێتە ئەو منداڵە ئەفریقییەی کە قەل و داڵ چاوەڕێی خواردنی تەرمەکەی دەکات ! تا گۆڵی خۆی دەکات جا کە مافی پەنابەرێتی و مانەوەی وەرگرت ئیتر لە (کاکە) وە دەبێت بە (مستەر) ، تووك بەبەر سمێڵ و ڕیشیەوە نامێنێ و فوول ئەورووپی ......! دیارە حساب بۆ زۆرینە دەکرێ گەرنا هەندێکیشیان بیانوی شەرعیان هەیە و دینی خۆشیان پاراستوە، بەڵام دیاردەکە مەترسیدارە ئەوەتا پێغەمبەری پێشەوا (ﷺ) بەرائەتی خۆی دەربڕیوە لەو موسوڵمانەی کەلەناو موشریك و کافراندا دابنیشێ و ژیان بباتە سەر وەك دەفەرموێ : ((انا برئ ومن كل مسلم يقيم بين أظهر المشركين)) (رواه ابو داودو النسائى) ئەمەش لەبەر سێ هۆ موسوڵمان دروست نییە لەناو کافراندا بژیت :

ئەو موسـوڵمانە دینـداری بـۆ ناکرێـت وەکـو پێویـست ، لەبـەر ڕێگەنەدانی یاسای ئەو وڵاتە، لەوانەیە بڵێی لـەوێ ئازادییە کەس ڕێگری لـە نوێـژ ناکـات ، بـەڵام خـۆ ئیـسلام تـەنها نوێـژ نییـە و پاشـانیش ئـەوەتا لەشـوێنێکی وەك فەڕەنـسا کـە دایکـی دیموکراسـیەتە بـەڵام حیجـاب قەدەغـەکرا چـونکە نیـشانەی ئافرەتـانی موسـوڵمانە دەی چـۆن ئـەتوانێ بخوێنـێ ئـەو کەسـە لەوڵاتی خۆیدا دەتوانێ دینداری بکات (هەرچەندە لێرەش گرفتی بۆدروست دەکرێ بەڵام زۆر باشترە لـە شوێنانی تـر چونکە وڵاتـی ئیسلامە،جا ئەگەربڕوانامەیەکیشی ببێت با خزمـەتی وڵاتـی خۆی پـێ بکـات نـەك وڵاتـی بێگانـە.. موسـوڵمانان پەرشـو بـڵاو نەبنـەوە بەوڵاتانی کافرانـدا لەبـەر ئـەوەی نەلـەوێ شـتێکی ئـەوتۆیان پـێ دەکـرێ بـۆ ئیـسلام، وڵاتـی خۆشمـان چـۆڵ دەبێـت لـە گـەنج و لاوەکانمان کە پیاوی دواڕۆژی ئەم وڵاتەن ، پێشینانیش وتویانە :

بەرد لە شوێنی خۆی سەنگینە | گەر لەوێ نەما بڕۆ بیبینە
مەبەست ئەوانەن کە لێرەنینە | لای مرۆڤی مەرد وەتەن شیرینە

حوکمی ڕۆیشتن بۆ هەندەران :

کەسێك بۆ خوێندن بڕوات و ئەو خوێندنە لەولاتەکەی خۆی نەبێت و ولاتەکەشی پێویستی بێت وەك خوێندنی پزیشکی ، دروستە بەمەرجێ ئیمانەکەی لەدەست نەدات ئەگەر بۆ مەبەستی خزمەتکردن و بەرژەوەندی ئیسلام بڕوات (کەئەمەیان زۆر کەمە) دروستە وەك کۆچ کردنی صەحابەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بە فەرمانی بەڕێزیان بۆ حەبەشە و مەدینە کە ئەوکات بێ باوەڕ بوون، (حەبەشە) گاور بوون وەك ئەورووپای ئەمڕۆ ، خەڵکی مەدینەش تێکەڵە بوولە بت پەرست و جولەکە .....

ئەو کەسەی بەمەبەستی ژیان و پارە پێکەوەنان بڕوات (کە ئەمەیان زۆرینەیە)، ئەوە دروست نییە بڕوات مەگەر ئەو شوێنەی بۆی دەچێت خەڵکی موسوڵمانی لێبێت و لەگەڵ ئەوان بژی بەچاکی ئیسلامەتی و دینداریيان بۆ بکرێت ئەمەش کەمە (ابن تیمیە) فەرموويەتی : (ئەم کارە نەکەی باشترە چونکە خراپەکەی زیاترە لەچاکەکەی) ، دینداریيەکە چاکترەو لەپێشترە لە دینار و دۆلار .

جگە لەمانەی باسمان کرد حاڵەتی ناچاریشمان هەیە وەك چارەسەری نەخۆشی ، یان بازرگانییەك کەبە خۆی نەبێ نەکرێ و هەر شتێکی تر کە ناچاری بێت دروستە . والله أعلم بالصواب

بەسەرهاتی گەنجێك لەڕێگەی ئەورووپا:

ئەم باسە چەند ناونیشانێك هەڵدەگرێت لەوانە (دینی خوا بپارێزە پارێزراوی، یان ئەوەی بەچاوی خۆم بینیم) ئەم بابەتە دروست کراوو هەڵبەستراو نییە ڕووداوێکی واقیعییە ولەڕێبواری ئەو ڕێگایە ((ئەیوب عەلی بەگی قامیشی)م وەرگرتووە کەئەمە کورتەی باسەکەیە: ساڵی (٢٠٠٣) بڕیارمدا لەبەرخوا براژنەکەم ومناڵەکانی بگەیەنمە براکەم لەبەریتانیا و بگەڕێمەوە، قاچاخچییەکە کوڕێکی ئێرانی بوو ئێمە پێنج کەس بووین، کەگەیشتینە (برۆکسل) پایتەختی بەلجیکا پێش نیوەڕۆ بوو قاچاخچیەکە وتی دەبێ تائێوارە بچنە ئەو (باڕە) لەوێ شتێ بخۆن و کات بەسەر بەرن و پارەکەشم بۆ داون، چونکە بێنە دەرەوە پۆلیس دەتانگرێ چونکە لێرە سەر ڕەش دیار و نامۆن، شەو دێمەوە بەڕێتان دەکەم بۆ فەرەنسا وپاشان بۆ بەریتانیا، بەڵام کاك ئەیوب ئەڵێ زۆر هەوڵیان دا لەگەڵ من کەبچمە نادیەکە من لەبەر خوا ڕازی نەبووم بچمە ناو باڕەکە، دەلیلەکەمان وتی ئەوە چەند ساڵە کارمەو وەجبەم لێرە داناوە و هەرکەس لەبازاڕ بوبێ (پاقلە)واتە پۆلیس گرتوویەتی وەکەسیشم نەبردۆتەماڵی خۆمان، بەڵێ چوار کەسەکە چوونە مەیخانەکە تاکو سەلامەت بن منیش لەو سەر شەقامە دەگەڕام، بەڵام کاری خواو عەقڵی عەبدان لێك دوورە، کارەکە پێچەوانە دەرچوو دوای ماوەیەك پۆلیس خۆیان

کرد بەناوبارەکەدا و ئەوانیان گرت و بردنیان، ئێوارە قاچاخچیەکە هاتەوە وبینی تەنها من ماوم و ئەوان گیراون !زۆر سەری سوڕما کە تاکو ئێستا نەفەرێ لەو شوێنە نەگیراوە ئەمە یەکەم جارە !چۆن ئەوان دڵنیا بوون کەهەر کەسێ ئاوا لەبازاڕ بوبێ گیراوە ، ئیتر وتی تۆ لەگەڵ بیروباوەڕەکەت ڕاستت کردووە بۆیە خوا تۆی پاراستووە، وەرن دەتان بەمەوەماڵەوە چونکە منیش متمانەم پێتانە بردنیەوە ماڵەوە و بە جوانترین شێوە خزمەتی کردین و بەڕێی کردین چوار کەسەکەش سنووورداشکرانەوە، کە گەیشتمە بەریتانیا زۆر هەوڵیاندا کە نەگەڕێمەوە بەڵام گەڕامەوەو خواش سەفەرەکەی بۆ ڕەخساندم، چونکە ئامادە نەبووم لەوڵاتی کافراندا بمێنمەوە و سەفەرەکەشم ناچاری بو کۆکردنەوەی خێزانێکی لێك دابڕاو بوو . ئەوەی ڕاست بێ من لەبەر خوا بۆ پاراستنی حەیاو حورمەت منداڵەکانم بۆ برد ، لەبەر خوا نەچوومە ناو بارەکەوە ، لەبەر خواش گەڕامەوە خوای گەورەش فریام کەوت و خۆم و دینەکەمی پاراست .

لەو سەفەرەدا فەسادی و خراپی زۆرم بینی کە پاراستنی دین و ئەخلاق تێیدا ئەستەمە ، ئەوان هاوڕێی سەگ و پشیلەن ، وەك ئاژەڵ بەئاشکرا سواری یەك دەبوون کەهیچ بەهایەکیان بۆ حەیا و حورمەت نەهێشتۆتەوە ، بەداخەوە کەلێرەش پرو پاگەندەیان بۆ دەکرێ و بەجوان پیشانی ئێمەی دەدەن تەنها لەبەر خاتری دینار و دۆلارەکە ! ئینسان گەر دین و حەیاو ئەخلاقی نەما با گەلاشی

زۆر بێ لەئاژەڵ کەمترە ، چونکە ئاژەڵان تەکلیفیان لەسەر نییە ، بێگومان ئەوە مشتێ بوو لەنمونەی خەرواری .

وتراوە هەرکەس بۆ خوا بێ خواش بۆ ئەوە ،(ابن عباس) خوایان لێ ڕازی بێ ئەڵێ ڕۆژێ لەدوای پێغەمبەر (ﷺ) بووم فەرموی: من چەند وشەیەکت فێردەکەم بیانپارێزە (إحفظ الله يحفظك ......)

رواه الترمذي واتە: سنوورەکانی خوا بپارێزەو دووربکەوە لەقەدەغەکراوەکان خوای گەورە دەتپارێزێ، تۆ ڕووت لە خوای خۆت بێ خوا ڕووی ڕەحمەتی لە تۆیە ، وەبەپێچەوانەوە ئەوەتا لەسەرژمێرییەکی نەتەوە یەکگرتووەکاندا هاتووە کەڕێکخراوی تەندروستی جیهانی بڵاوی کردۆتەوە ژمارەی ئەوانەی کە خۆیان دەکوژن لەتەمەنی (١١-١٩) ٤٤٪، وەساڵیی ١١٠ملیار دۆلار سەرف دەکات بۆ نەهێشتنی ماددە سڕکەرەکان بەڵام هەر ماندوبوون و مەسرەفەکەی بۆ دەمێنێتەوە ، نیسبەتی ئەو منداڵانەی کەلە باوکی خۆیان نەبوون گەیشتۆتە ٧٠٪ ئەگەر کچێ لەتەمەنی ١٥ ساڵیدا کچێنی مابێ بەلایانەوە سەیرە و دەیبەنە لای پزیشکی دەروونی چونکە گومانی نەخۆشی نەفسی لێ دەکەن ...... دەخیل بەری ئەو لافاوە بگرن چونکە دووجار مردنە .

مجلة الآسرة السعودية

پرۆسـه‌ی خوێندن ...هه‌ڵوێسته‌ و سـه‌رنج

بەشی یەکەم: فەلسەفەی خوێندن...

لەبەر ئەوەی کەپرۆسەی خوێندن پرسێکی گەنجانەیەو خوێندن بـۆ گـەنجان وەك چـاوە بـۆ ژیـان، بۆیـە بەپێویـستم زانـی هەڵوێستەیەکی لەسەر بکەم دیارە لەکەس شاراوە نییە کەئاستی زانست وپـەروەردە لەدابـەزین دایە لەچاو ڕابردوو، هـەر چەندە بۆقەرەبۆ کردنەوەی کاتی دەوامیان پێش خستوەو مەنهەج گۆڕاوە بەوەش سەریان لە قوتابی تێکداوە، بەدیکۆر سیستەمی جیهانی و گـرنگ وجوانـە، بـەڵام شـاری گـەورەو نـاوی وێرانـە، فەلـسەفەی خوێنـدن ئـەبێ فەلـسەفەیەکی ئیمـانی بێـت، نـەك فـول مـاددی وعـەلمانی، بەداخـەوە کـە سیـستەمی پـەروەردەیی پێـشکەوتوو لـەبێ دینیـدا دەبیننـەوەو وانـەی دینیـان تـەواو پـەراوێز خـستوە! کـەدەبوو بەپێـچەوانە بوایـە، بۆیـە دەبـێ لەهـەوڵی بـەردەوام دابـین بۆگرنگی وگێڕانەوەی خۆشەویستی زانست وزانیاری بۆناوهەست ونەستی ڕۆڵـەکانمان بەگیانێکی ئیمـانی، نـەك خوێنـدن تـەنها بـۆ بڕوانامەو بڕوانامەش بۆماددەو ژیان وخۆهەڵکێشان، ئەو کاتە ئەو پزیشکەی لێدەردەچێ کەلە عیادەکەی بەڕوویەکی خۆشەوە دەیان پرسـیارت لێـدەکات وگرنگیت پێـدەدات، بـەڵام لـە خـەستەخانە زۆر بەپەلەیـەو وەڵامیـشت ناداتـەوە! ئـەو ئەنـدازیارەی لێ دەردەچێت

کەپاش ماوەیەکی کەم سەقفی بیناکەی دزری بردوە وتەقیوە!یان ئــەو فەرماندەســـەربازییەی لـــێ دەردەچـــێت کەتەڕوشـــك بەیەکەوەدەسوتێنێت،چـــەکی هێـــشووی وفـــسفۆڕی وئـــەتۆمی وکیمیایی بەکاردێنێ!لەولاش بێشکەی مافی مرۆڤ ڕادەژێنێ!،یان ئەوماموستایەی لێدەردەچێت کەدەیەوێت لەگەڵ بەڕێوەبەرەکەی ڕێك بکەوێ لەسەرئەوەی کەهەفتەی دوودەوام بکات یان دەوام نەکات وموچەکەیان بەنیوەیی بێ! یان خیانەت بە قوتابیە کچەکەی دەکات!یان فەرمانبەرێکی لێدەردەچێت کەجگە لەموچەکەی خۆی بەرتیلش وەردەگرێ وەك دەبینی سەرەڕای پێشکەوتنی ژیان لەبواری ماددی وتەکنەلۆژیاوە هێنانی بڕوانامە لەملاولاوە،بەلاّم لەبەحری خیانەت وگەندەڵی دا تەواو سەرمانِ لێشێواوەو ژیان بۆتە ژان!بەکورتی مرۆڤ ئەگەر لەگەڵ خواڕاست نەبێت قەت لەگەڵ خەڵکی خوا ڕاست نابێت و بەردەوام بیر لە بەرژەوەندی خۆی دەکاتەوە لەسەر حیسابی خەڵکانی تر هەر چـــەندە خـــاوەن بڕوانامـــەی بـــەرزبێت، چـــونکە مەبەســـت لەخوێندنەکەی تەنها ماددەو ژیان بووە!بۆیە دەبێتە ئەوکەسەی کەدەڵێت: هـــی خـــۆم بۆخـــۆم ئـــی تـــۆش دەخـــۆم!وەك دەبینـــی ســـەرکردەو وەزیـــرو کاربـــە دەســـتەکان کـــاتێ مـــردن خیانـــەت وگەندەڵیەکانیان دەردەکەوێت، ناڵێم کەلابران یان خانەنشین کران چونکە ئەوە شمولیان ناکات!!بەلاّم لەئیسلامدا فێربوونی زانست

وزانیاری واجبه بۆنیرو مێ بۆ بەرچاوڕونی ژیان بۆپێشكەوتن وداهێنان لەسەرڕێگای ڕاستی ژیان!بۆڕزگاربونی خەڵك وڕازی بونی خوا(طلب العلم فریضة علی كل مسلم)ئیسلام بەئوممەتی(اقرا) ناسراوەكەیەكەم فەرمانی خوایە.

بەشی دووەم: بۆسەركەوتنی پرۆسەی خوێندن دەبێ ڕەچاوی ئەوسێ خاڵە بكەین كەبنەمای سەركەوتنن بۆخوێندكار:

یەكەم: سەرپەرشتیاری قوتابی كەدایك وباوكەدەبێ لەقۆناغی سەرەتاییدا چاودێری بكات لە خوێندنی ولە هاوڕێكانی سەردانی قوتابخانەكەی بكات...،بەتایبەت دایك كەیەكەم قوتابخانەی پێگەیاندنە ئەگەر لەخواترس بێت زۆر كاریگەرە، پێشەوا(ئەحمەد)ڕەحمەتی خوای لێبێت دایكی پەروەردەی كردبو بەیانیان هەڵی دەستاند بۆ نوێژو نەیدەهێشت بخەویتەوەوهانی دەدابۆسەعی كردنوبوبەو ئیمامەبەڕێزەكەیەك ملیۆن فەرمودەی شیرینی حەزرەتی لەبەربوو!پاشان نمونەی باوكی دڵسۆزحەزرەتی ئیبراهیمە عليه السلام كاتێ خوا مژدەی ئیمامەتی پێغەمبەرایەتی پێدا بۆ نەوەكانیشی داواكرد(..ومن ذریتی...)وەكەلەدروستكردنی بەیت بونەوە بۆخۆی وبۆكوڕەكەیشی پاڕایەوەوداوای لەخواكرد كەبەدووربن لەشیرك وبت پەرست(...واجنبنی وبنی ان نعبدالاصنام..)

دووەم: خـــودی خوێنکارەکـــە، کـــەدەبێ تـــەنها پەیوەنـــدی بەخوێندنەوەهەبێت، نەك یاری و ڕابواردن وموبایل و t.v و ....، بۆ نمونە (ابن الجوزی) تا ئێوارە لەسەر لێواری دیجلە سەعی دەکرد بـەنان و ئـاو، کولێرەکـەی ئەوەنـدە ڕەق ببـوو کەنەیخـستایەتە نێوئاوەکە نەدەخورا!! (إمام مالك) مامۆستای مەدینەبوو (٤٠٠ . ٥٠٠) قوتابی لە خزمەتیابوون جارێك لەکاتی دەرسا وتیان فیلێك هاتووە بۆمەدینە هەموو یان چوون بۆسەیری فیل کەنەیان دیبوو تەنها قوتابییەکی ئەفریقی نەبێ امام فەرمووی بۆنەچوی بۆسەیری فیل؟ وتی قوربـان مـن بـۆ خوێنـدن هـاتووم. لەسـەردەمی ڕژێمدا لـە دواناوەنـدی بـوم وتیـان وەرە ببـە بەبەعـسی وتم: مـن بۆخوێنـدن هاتووم ونامەوێ سەرقاڵی شتی تربم، بـەڵام دوای شـۆڕش زۆربـەی ئەوانـەی بەعسی وفایلـدار بـون هەرئەوانـە بـوون بـە شـت و چونە پێـشەوە ئێمـــەیش هـــەروەك جـــاران! بەداخـــەوە ئێـــستا لەبـــەر پێشبڕکێی خۆشگوزەرانی و حیزبایـەتی مـاددە، قوتـابی نـاخوێنن لەبیرمـە لـە سـەرەتای هەشـتاکانی سـەدەی ڕابـردوو لەحەوشـە گەورەکـەی مزگـەوتی گولـە کیـانی چـوارقوڕنە ڕاڕەوێکـی سـەعی کردنم دیاری کردبوو ئەوەندە بەسەریا گەڕابووم بۆ سەعی بەهاران شوێنەکەی مـن وەك خـەتێکی دیـاری کـراو گـژو گیـای لێ شـین نەدەبوو، هاوکات بەهـەژاری ونـەداری توانیمان کۆلێج ببڕین بـەڵام نـەك هەرنەکـەوتم ئیکمـالیش نـەبووم، هەنـدێ لـە قوتابیـە

دەوڵەمەنـدەکان مامۆسـتای تایبەتیـشیان بـۆدەگرن بـەڵام کـەمتر سەرکەوتوون لەچاوقوتابیە هەژارەکان، ئەمەش بەهۆی سەرقاڵیان بەخۆشگوزەرانیەوە.

سێیەم: مامۆستا، کاری سەرەکی مامۆستا فێرکردنە تێگەیاندنە پێگەیاندنە..کاری پێغەمبەرانە نەک حیزبایـەتی وجیاوازی کـردن لـەنێوان قوتابیـان ورێـزی لەچك لەسـەرنەگرێ ویـان تانـە لـەئایین بـدات وکـوڕوکچ تێکـەڵ بکـات کەئێـستا بۆتـە کێـشەی سـەرەکی ئـەورووپا لەبـەر زۆربـونی منـاڵی ناشـەرعی ولای خۆشمـان بەپێـشکەوتنی دەزانـن! پەنـد لەهەڵـەی وڵاتـان وەرنـاگرن وئارەزووەکانی خۆیان دەسەپێنن لەجیاتی دڵسۆزبوون بۆنەوەی داهاتووڕێزگرتن لەئایینی نەتەوەکەیان!مامۆستا دەبێت بەکردەوە مامۆستا بێت وپێشەنگی ڕەوشتەجوانەکان بێت،نـەك بـە قسەی زۆروبـەدیکۆر، وەك امـام شـافیعی (ڕەحمـەتی خوایلێبێـت) فەرمویەتی: ان الفقیهَ هوالفقیه بفعلهِ....لیس الفقیهً بنطقه ومقالهِ.

سیستەمی پەروەردەی ئیسلامی یان ڕۆژئاوایی؟!

هەرکەسێك ئەرکی گەورەی چاکسازی بگرێتە ئەستۆ دەبێ گرنگی بدات بەکاروباری پەروەردە..هەوڵبدات بۆگۆڕینی ئیجابی لەژیانی کۆمەڵگادا بۆ دامەزراندنی کۆمەڵگەیەکی پڕ لەخۆشی وکامەرانی وگونجاو، پەروەردەش ماناوناوەرۆکی گەورەی هەیەو بوارو لایەنەکانی فراوانن، وەك پەروەردەی تاك پەروەردەی خێزان، پەروەردەی کۆمەڵگەوپەروەردەی مرۆڤایەتی..

ستراتیجی پەروەردەی ئیسلامی بۆگۆڕینی مرۆڤەکانە بەئاراستەیەکی ڕاست ودروست وپڕۆفیشناڵ، وەك نموونەی هاوەڵان لەپێش ئیسلام و ودوای ئیسلام عومەری پێش ئیسلام وپێشەوا عومەر دوای ئیسلام چەند جیاوازبوون!پەروەردەی ئیسلامی لەناومنداڵدانەوە گرنگی بەمرۆڤ دەدات تا لەدایك دەبێت وسوننەتی هۆزەبانەی منداڵ وبانگ دان بەگوێیداوپەروەردەی خێزانی وپاشان قوتابخانەو پێگەیشتن ودامەزراندن وپیری ومردن ودواڕۆژی...،بۆسەرجەم قۆناغەکانی ژیان و مردنی بەرنامەی بۆداناوەو ژیانی بۆڕێك خستووە، بەڵام لەبیری ڕۆژئاواییدا نرخی ژیانی مرۆڤ سنووردارە بۆیە دەبینی لەلوتکەی زانستدا بێزاردەبێت وخۆی ئەکوژێ!دەڵێ بەرهەمم نەماوە!چون بەلای ئەوانەوە پیری ومردن دواقۆناغی ژیانە، بەڵام لای ئێمە مردن قۆناغێکی تری ژیانی مرۆڤە، بۆیە لەتێڕوانینی فەلسەفەی ماددی ستاتەرو هاوبیرەکانیدا بۆژیان دەڵێن ئێمەنازانین لە کوێوە

هـاتووین بۆكـوێ دەچـین!؟بۆیــە ســەرەنجام دووچـاری بێـزاری وسەرلێشێوان دەبن، بەلاّم لەئیسلامدا ئەم پرسە یەكلای بۆتەوە هەرلەهاتنـە دنیاییـەوە تادواهـەواری لـە بەهەشـت یـان لـە دۆزەخ، سیستەمی پەروەردەی ئیسلامی هاوسەنگی ومیانڕەوی ڕاگرتووە بۆ دنیاوقیامەت (...ربنا أتینا فی الدنیا حسنه وفی الاخره حسنه ...)، پاشان پەروەردەی ئیسلامی گرنگی سەرەكی داوەبەزانست و زانیاری كەوشەی (عیلم) وهاوشێوەكانی(٧٧٦) جار لە قورئانـدا هـاتووە خواسوێندی بەقەڵـەم خـواردووە ویەكـەم فـەرمانی پـەیامی ئیـسلامی (اقرا) بخوێنەیە نـەك نوێـژوڕۆژوو...،ئیـسلام كلێـسانیە تادژایـەتی زانـست بكـات و گالیلۆلـەناوببات بەڵكوبەپێـچەوانەوە، بۆیـە بـەپیلانێكی پـلان بـۆ داڕێـژراوی نێودەوڵـەتی سـاڵی (١٩٠٧) لەكۆبونەوەیـەكی قەشـەكانی میـسر پاشـان لـە فەلەسـتین سـاڵی (٩٣٥) (زوەیمـــر) وتـــی: گـــرنگ ئەوەیـــە بتـــوانین موســـڵمانان لەپـەروەردەی ئـایینی دووربخەینـەوە و هـەر بـەناو موسـڵمان بـن هەرچـەند نەبنـە مەسـیحیش! ئـیتر لـەو ڕۆژەوە لـەكاردان بـۆ پراوێزكـردن ونەهێـشتنی پـەروەردەی ئیـسلامی بـە هـۆی دەیـانی وەك: سـاتع عومـەری ومـسس بـیر لـەعێراق وگلـول پاشـا لـەئوردن وكرۆمـــەر لەمیـــصرو ئەلـــەنبی لەســـوریا، تاكوتوانیـــان هـــەموو پەروەردەی ئیسلامی بكەنەكتێبێكی بچوكی (٢٠)لاپـەڕەیی كە بۆ تاقیكردنەوەش داخل ناكرێ! بـەلاّم دوای ئاشكرابونی زیانـەكانی پــەروەردەی لائیكــی بەتێكــەلاّوی كــوڕان وكــچان لــەدامودەزگاو قوتابخانــەكان كــەبۆیان بــو بەكێــشەیەكی گــەورە لــە ڕۆژئــاواو

ئەورووپا، وەك نوسەری بەناوبانگی ئینگلیزی(دیکۆك) دەڵێ: تێکەڵی ژن وپیاومناڵی بێباوك و گەندەڵی ئیداری وفەسادی ئەخلاقی زۆری لێکەوتەوە، بۆیە خەڵکی ئێستا بەرەوئیسلام دەگەڕێنەوە ویاساکانیشیان هەرهی ئیسلامە بەلاَم بەناوێکی تری خۆیان، وەك لە محمد عبدە دەگێڕنەوە کەوتوویەتی: لەئەورووپا ئیسلامم بینی بێ موسوڵمان بەلاَم لەڕۆژهەلاَت موسڵمان دەبینم بەبێ ئیسلام!زانایان پێشبینی ئەوایان کردوە کەلەسەدەی (٢١) دا ئیسلام لەئەورووپاوە بۆمان دەگەڕێتەوە!، چونکە ئەوان لەدیدێکی مەعریفی یەوە بۆ سستەمی پەروەردەی ئیسلامی دەڕوانن، بۆیە کەسێکی وەك (مایکڵ وۆڵف)لەڕۆژنامەی (میدیامۆناتۆریس)لە ٢٠٠١/٦/١١بابەتێکی نوسیوەبەناونیشانی (islam the next amrkan relegon) واتە:ئیسلام ئاینی داهاتوی ئەمریکایە، وەڕۆژنامەی (times sandey)ی بەریتانی لە ٢٠٠٤/٤/٢٢نووسیویەتی کە زیاتر لە(١٤) هەزارسپی پێستی بەریتانی موسڵمان بوون بەهۆی بێزاری ونائومێدیان لەبەهای ڕۆژئاواییەکان کە لە ناو ئەواندا کەسایەتی ناوداری(جۆناسان بێرت)ی تێدایە کە کوڕی(لۆردبێرتی)بەڕێوبەری پێشوی (B.B.C)، سەیرو سەمەرەیە کە تازە دەیانەوێ بەری خۆربەبێژنگ بگرن ولێرەولەوێ دینەکەمان بەکۆنەپەرست ودواکەوتووتۆمەتباردەکەن!جگە لەدەیانی وەك زانای مەجەڕی (جرمانۆس) کەهەشت زمان دەزانێ و (١٥٠) کتێبی نووسیوە لەلوتکەی زانستەوە موسڵمان دەبێ،ئەم دینەخاوەنەکەی خوایە بۆیە هەرگیز لەبن نایە گەرنا

دەبوونەمابایە،سیستەمی پەروەردەی وڵاتی ئێمە لەخزمەت گەنج ولاوەکاندا نییەچونکە دامەزراندن لەدامودەزگاکاندا لەسەربنەمای تەزکیەی حیزبی بووە لەجیاتی پسپۆڕی ودڵسۆزی و هاوڵاتی بوون کەئەوەش ڕێگربووە. لەخستنەگەڕی تواناکانیان لەشوێنی شیاوی خۆیان، جیگەی سەرسوڕمانە کە لەکوردستان پەند لەهەڵەی وڵاتانی ئایدز وەرناگرن وتازەبەتازە سیستەمی سویدی دەسەپێنن بەسەرگەلێکی موسڵماندا کەپێچەوانەی بیروباوەڕی کوردانە!لەتێکەڵاوی کوڕان وکچان وپەرایزکردنی دینەکەوتەنانەت زەمینەو زەمانیشیان بۆ نەرەخساندووەوچەند قوتابخانەیەکی نمونەییان قوتکردۆتەوە بۆڕاگەیاندن ودنیایەك قوتابخانەی بێنازوبێ خزمەتمان هەیەو کێشەی بیناوکەمی مامۆستای پسپۆڕوگۆڕینی مەنهەجیش سەری لەقوتابی مامۆستاش تێکداوە! لەڕاپرسیەکی ڕادیۆی نەوادا ساڵی(٢٠٠٨) ئەنجامی دابوولەهەرێمی کوردستان سەبارەت بەهەڵبژاردنی سیستەمی ئیسلامی یان عەلمانی؟سەرەڕای ئەوهەمووچەواشەکاریە(٠/٠٨٣)دەنگیان بۆ سیستەمی ئیسلامی دابوو، ماوەتەوە بڵێین: تاچەند کوڕان وکچانی موسڵمان پەروەردەکراون وئامادەنەبن کەبەتێکەڵاوی بچنە پۆلەکانەوە، یان کەناچاربوون تا چەند ڕەوشت وکەسێتی خۆیان دەپارێزن؟.

ئازادی یانی چی ؟

لەبەر ئەوەی زۆر لە گەنجەکانمان بەناوی ئازادییەوە لارێ بوون و فریو دراون ! چەمکی ئازادییان شێواندووە و ئەمڕۆ دەبینی بۆتە بەرەڵلایی و بێ بەند و باری و گوێ نەدان بە هیچ شیرازە و سنوورێکی خودایی و ئینسانی، وەك ئایین و ڕەوشت و عورف و عادات ، ئەمەش فەلسەفەی (الوجودیە) یەو بە زۆر بەسەر وشەی ئازادییان دا بڕیوە ،

چون بەرەڵلایی ئاژەلایەتییە ، بۆیە بە پێویستم زانی پێناسەیەکی کورتی ئازادی بکەم •

پێناسەی ئازادی لای ڕۆژئاواییەکان: (هەر کەسێك هەرچی حەز دەکات بیکات بەمەرجێ زیان بەکەسانی تر نەگەیەنێ) واتە ڕێز لە بەرانبەرەکەی بگرێت و مافی پێشێل نەکات، ئەمە ئەڵێن بەلام واناکەن و ئەوەتا خۆیان سەپاندووە بەسەر جیهاندا ئەوەی لەگەڵ بیروبۆچونی ئەوان نەبێت تیرۆرستە یان دواکەوتووە ٠

پێناسەی ئازادی لەئیسلامدا : (واتە هەرچی حەز دەکات بیکات بەمەرجێ زیان بەخۆی وکەسانی ترنەگەیەنێ) واتە: خۆی بپارێزێ لەدووجۆرە زیان :

زیان لەکەسانی تر نەدات وەك کوشتن و لێدان و ماڵ داگیر کردن و بوختان و درۆو سەرجەم خراپەکان.

- زیان لەنەفسی خۆشی نەدات کەئەویش دوو جۆرە : زیانی دنیایی : وەك خۆکوشتن و خۆسووك کردن وماڵی خۆ بەفیڕۆدان ...، زیانی قیامەتی : وەك بێ فەرمانی خواو پێغەمبەر ، ئەنجامدانی تاوان و خراپەکە دەبنە ئەگەری سزای دواڕۆژ . (١،٢)
کتاب الاخلاق ص ٢٠٠ احمد امين

ئازادی مافی ڕەوای هەموو کەسێکە، بەمەرجێك لەشەرع دەرنەچێ ، وەك لە پێناسەکەدا هاتووە ڕێز لەخۆی و کەسانی تریش بگرێت و مافی بەرانبەر پێشێل نەکات.

ئەوانەی بەدرۆ یان بەنەزانی ئیسلام تۆمەتبار دەکەن کەگوایە ئازادی تێدا نییەو بەزەبری شیرو تیر بەسەر خەڵکیدا سەپێندراوە زۆر بە هەڵەدا چوون، چونکە خوا بەڕاشکاوی فەرموویەتی: ﴿لا اِکراهَ فیِ الدین...﴾ واتە :لەوەرگرتنی ئاییندا هیچ زۆرە ملێی تێدا نییە نابێت بەزۆر بێت .

ئیسلام دەیەوێ هەموو کەس بەئازادی بژیەت ، هەروەك چۆن بەئازادی لەدایك بووە، نەیەڵێ هیچ کەس ئازادی لێ زەوت بکات و بیچەوسێنێتەوە، وەك خوای گەورە فەرمویەتی:﴿لاتظلمون ولا تظلمون﴾ واتە: نەزوڵم بکەن وەنەزوڵمیش قبوڵ بکەن٠ بەڵام ئازادی سنوردار، چونکە ئازادی ڕەها لە بەرژەوەندی مرۆڤەکاندا نیەو زیانبەخشەو پشێوی وبەرەڵایی لێدەکەوێتەوە، وەك چۆن سەیارەیەك بەناوی ئازادیەوە مل بنێ وپابەند نەبێ بەیاساکانی هاتوچۆوە سەرنشینەکانی تیائەچن، بەڵام ئازادی سنوردار وەك

ئەو شەمەندەفەرە وایە کە لەسەرسکەو خەتی خۆی دەڕوات وسنوورەکەی خۆی ناشکێنێ وسەلامەت دەبێت.

عومەری کوڕی خەتتاب (خ) بەدەسەڵاتدارێکی فەرموو کە ستەمی لە هاوڵاتییەکی هەژار کردبوو : (ئەوە لە کەیەکەوە خەڵکتان کردووە بەکۆیلە ! کەبەئازادی لەدایك بوون ؟!دیارە بەشەکانی ئازادی زۆرن بەڵام دەتوانین هەموویان کورت بکەینەوە لەچوار بەشی سەرەکیدا کەئەمانەن:

١- ئازادی لە کۆیلایەتی. ٢- ئازادی گەلان. ٣- ئازادی شارستانی. ٤- ئازادی ڕامیاری ،کە بوار نەبوو ڕونیان بکەمەوە.

ئەمە بەکورتی بەرکولێك بوو لە ڕونکردنەوەی چەمکی ئازادی، کەبەداخەوە ئێستا بۆتە دروشمی داگیر کەران و زلهێزەکان بۆ فریودان و لادانی گەنجەکان و دەست بەسەراگرتنی گەلان، گەرنا ئازادی ڕاستەقینە تەنها لەئیسلامدا بیبینە، مێژوی ڕابردوومان زێڕینە.

شاعیریش جوانی وتووە کە دەڵێ:

هەمیشە پەژارەم لە بۆ کوردانە
دەبێ کەی شادبم بەئازادی ئەم نیشتمانە
ئازادی وسەربەخۆیی بڕیاری خودای ڕەحمانە
یەکسانی وەکوشانە، فەرمودەی پێغەمبەرمانە
سیرەتی تەهاوقازی ومستەفاو محمودی قارەمانە
جیهادو خەبات بۆ گەلی کوردو ئەم نیشتمانە

ژیانی ڕاستەقینە کامەیە ؟

ژیانێکمان هەیە بەمانای خواردن وخەوتن وڕابواردن کەلە(عَیش ومَعیشَة)، یەکەسەرجەم گیانلەبەران دەگرێتەوە بەمرۆڤو ئاژەڵانیشەوە، بگرە ئاژەڵان چێژی زیاتریشی لێدەکەن، ئەو جۆرەیان بۆمرۆڤەکان وەك مردووایە چونکە بێ ئامانج وهیوایە، بەڵام ژیانی ڕاستەقینەی بەمانای(حیاةَ طیبةَ) کە دەزانێ بۆچی دروستکراوەو بۆچی دەژی؟ ئەوە کەسی بڕواداره ئامانجدارە، کەواتە مانای (سەلامەتی، حورمەت، سەربەرزی وهەنگاونان بەرەو ئامانجی دیاریکراو) ئەمەش مەبەست وئامانجەکانی شەریعەتی ئیسلامە بۆ پاراستنی پێنج شتە گرنگەکانی ژیان، کە زەوی بەم پێنجە ئاوەدانە (ئەقڵو دینوماڵو وەچەی مرۆڤو لاشەی مرۆڤ) بەنەمانی هەرکام لەمانە ، ژیان ژانە سەر ئێشانە :

١- بۆ پاراستنی(عەقڵ) هەموو سەرخۆشکەرێکی حەرام کردووە و سزای دارلێدانی بۆ داناوە .

٢- بۆ پاراستنی (دین) جیهادی داناوە .

٣- بۆ پاراستنی (ماڵ و سامان) هەموو مامەڵەیەکی نادروستی وەك (غەش و خیانەت و درۆو دەست بەسەراگرتنی) حەرام کردووە .

٤- بۆ پاراستنی (وەچەی مرۆڤ) زینا و داوێن پیسی حەرام کردووە (حەددو ڕەجمی) بۆ داناوە .

٥- بۆ پاراستنی (گیانی مرۆڤ) کوشتنی ناهەقی حەرام کردووە و (قصاص) تۆڵەی بۆ داناوە .

مرۆڤی موسوڵمان ژیانی دنیا بەجێگەی تاقی کردنەوە دەزانێ و کێڵگەی دوا ڕۆژە و چاکەی تێدا دەچێنێ ، بەلام ئەوەی لای موسوڵمان شتێکی هەڵە و نا پەسەندە ئەوەیە کە ژیانی دنیا بگرێتە ئاوات و ئامانج ، وەبەسەر دواڕۆژدا هەڵبژێردرێ ئەوەش خەسڵەتی کافرانە ،وەك خوای گەورە فەرمویەتی : (وويل للكافرين من عذاب شديد الذين يستحبون الحياة الدنيا على الاخرة ..) ابراهيم (٢،٣)

واتە : هاوار بۆ کافران لە عەزابی توند ، ئەوانەی کەژیانی دنیا بەسەر دواڕۆژدا هەڵدەبژێرن ، بەداخەوە ئێستا بەختەوەری کەم بووە بەهۆی سەرقاڵ بوونی زۆرینەی خەڵك بە پێشبڕکێی دنیا داری باس باسی (مۆدێل و مۆبایل و خانوو سەیارە و ......)

ژیان بۆتە کۆکردنەوە و بایی بوون و خۆ سەپاندن .، بێ ئاگابوون لە ژیانی دواڕۆژ !.

بێگومان خوای دانا و زانا ئەم دینەی بۆ بەرژەوەندی مرۆڤەکان ناردووە ، تا ژیانی دنیا ودواڕۆژیان بەختەوەربێ، لەبەرئەوە دەرمانی هەموو دەردەکانمان گەڕانەوەیە بۆ دینی خوا وەلام دانەوەی بانگەوازی خوا و پێغەمبەر(ﷺ) (يا ايها الذين آمنوااستجيبوا لله وللرسول اذا دعاكم لما يحييكم)الانفال

واتــە: ئــەی ئــەو کەســانەی ئیمانتــان هێنــاوە، وەڵامــی خــوا و پێغەمبەری خوا بدەنەوە ، کاتێ پێغەمبەر (ﷺ) بانگتان دەکات بۆ ئەو شتانەی کەژیانتان بۆ دروست دەکات،(حیاە) ژیانی فکر و عەقڵ و ژیان بۆدڵ و سۆزتان ، ژیان بۆ خێزان و منداڵتان، ژیان بۆ گەل و میللەتان، بەرەو ژیانی هەتاهەتایی ودواڕۆژ : (وإن الدار الأخره لهی الحیوان لو کانوا یعلمون) .

گەنجانی خۆشەویست و بەتوانا وەرن لە ئیسلام تێبگەن و پێبگەن ، بە ڕێبازی ئیسلام خزمەت بەژیانی خۆتان وگەلەکەتان بکەن، بەرەو سەرفرازی و بەختەوەری، بەرەو ژیانی سەروەری بەرەو لای خوا ڕێگە بگری، تاوەکو لەو گەنجە خۆشەویستانە بن کە پێغەمبەر (ﷺ) لەبارەیانەوە فەرموویەتی:(ما من شئ احب الی الله من الشاب التائب).

پەڕەیەکی نوێ

زۆرجار گەنج بڕیار دەدات بەهەڵدانەوەی لاپەڕەیەکی تازە لەژیانیدا و بگەڕێتەوە بەرەو چاکەکاری ، بەڵام ئەمە دەبەستێتەوە بە شتێکی نادیار ! دەڵێ کەوەزعم باش بوو یان کە ژنم هێنا یان کەخوێندنم تەواو کرد تەوبە دەکەم کە ئەوە خەیاڵێکی خراپە چونکە مردن لەناکاو دێت، بەڕێزەکەم سەرفرازی خۆت مەبەستەوە بە شتێکی هات و نەهات و نادیار، حازر بەقەرز مەدە تا زوتر تەوبە بکەیت چاوێ بە ڕابردوودا بگێڕییەوە و پاشان دواڕۆژێکی پرشنگدار بۆ خۆت مسۆگەر بکەی چاکترە، هەمووشمان تاوانمان هەیە، بەڵام وەك پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی:(کل بنی آدم خطاء وخیر الخطائین التوابون) واتە: هەموو ئادەمیزاد هەڵەو تاوان دەکەن، بەڵام چاکترین تاوانبار ئەوانە کەتەوبە دەکەن .زۆرن ئەوانەی کە خوا ڕێنموێنی کردوون و لە خراپەکانی ڕابردوویان پەشیمان بونەوە پاشان دانیان بەوەدا ناوە کەلەزەت وخۆشی تەنها لە ژیانی ئیمانی دایە و ژیانی ڕابردوویان گومان و دوودڵی بووە فەرموون ئێوەو هەندێ لەو نمونانە:یاریزان (عبداللە عەبدربە بەهۆی چەند قوتابییەکی موسڵمان گەڕایەوە لە ژیانی دوور لە خوایی و بێ ئاگایی، ئیستا هەست ئەکەم زۆر بەختەوەرم .(عەبدوللە سەریح) ئەکتەرێکی ناسراوی میسری بووە ، دوای تەوبەکردنی ئیستا بانگدەری مزگەوتە لە قاهیرە ، ئەڵێ: سوێند

بــەخوا ئێــستا هەســت بــەئارامی دڵ و بەختـــەوەری دەكــەم، ئێــستادەزانم كەژیانــە ڕابــردووم گــومڕایی و خراپــە كــاری بووە،مۆسیقا ژەن (فهد سعید)دوای گەڕانەوەی دەڵێ:بەختەوەریو ڕێزی دنیا وقیامەت تەنها لەئیمانداری دایە هەرگیزنەمدەزانی بەو شێوەیەیە،چــونكە مــن ژیــانی خراپــەكاریم گوزەرانــدووە تــاقی كردنــەوە چــاكترین بەڵگەیە،پێــشینانیش وتویانــە (ســەد حــەكیم بەقەد دەردەدارێك نازانێ)بانگەوازی گەنجەكان دەكات ودەڵێ:ئەی كۆمەڵی گەنجان بەختەوەری لە گەشت و گوزاردا نییە، لەخواردن وخواردنەوەدا نییە،لە خۆدەرخستن وبایی بوندا نییە، بەڵكو تەنها لە گوێڕایەڵی شەرعدایە. شاعیریش جوانی وتووە :

ئەمڕۆ دنیایە سبەی قیامەت — چاوێ بگێڕە بە ڕابردووی خۆت
توێشوی سەفەرت بزانە چۆنە — شتێکی وا بێ سوودی ببێ بۆت

شبابنا الى اين – عادل بن محمد

وەردەی ئیمانی زۆربەی هەرە زۆری گیرو گرفت و كێشە كانمان لـە سـۆنگەی گونـاح و هەڵـە و لادانـی خۆمانـەوە سـەر هەڵـدەدەن ، تاوان و خراپە ماڵ وێرانی دنیا و دوا ڕۆژە ، لە دنیـادا ئـەو هـەموو قەیرانـە سیاسـی و ئـابووری و كۆمەڵایەتییـە دەبینـی و دەبیـستی كەلـە ئـەنجامی لاری‌و خوارییەوەیـە، لەدواڕۆژیـشدا سـزای تونـدی دۆزەخی لەدوایە .

چارەســەری ســەرجەم گرفــت و كێــشە كانمــان گەڕانەوەیــە بــۆ قورئــان و ســوننەت بــەو شــێوەیەی كــە پێــشینانی ئێمــە تێــی گەیــشتوون نــەك دینێكــی ڕواڵــەتی و چــاولێكەری گەڕانــەوە بــۆ

پەروەردەیەکی ئیمانی نەوجەوانان و منداڵەکانمان بۆ پێگەیاندنی نەوەیەکی نوێ ، بۆ ئەو مەبەستە پێویستە بە ئاگابین لەمەترسییەکانی تاوان و هۆیەکانی لاوازی ئیمان : زیان و شوێنەوارەکانی تاوان و خراپە :

بێ بەش بوون لە زانست و زانیاری ، چونکە عیلم نووره دەچێتە ناو دڵی بەندە بەڵام گوناح کردن ئەم نووره دەکوژێنێتەوە ، وەك دەبینی ئەمڕۆ عیلم ڕێزی نەماوە و دڵیان بەلای خواردن و ڕابواردنەوەیە و بەس ، بەو هۆیەوە دووچاری دەردی بێ ئاگایی و نەزانین بوون ، واش دەزانن کەدەزانن ..!

نەمانی بەرەکەت و کەم بوونی ڕزق ، هەرچەندە جاری وایە پارە زۆرە بەڵام جێگە ناگرێ و فریای ناکەوێ

مرۆڤی خراپەکار لە ناخی دا هەست بە دڵەڕاوکێ و دڵڕەقی و نامۆیی دەکات و تام و چێژ لە خۆشییەکانی ناکات .

گوناه گوناهێکی تر بەدوای خۆیدا دێنێ وەك وتراوە (خراپە خراپەی لەدوایە) تا لەئەنجامدا سەرگەردانی دەکات .

وا لەبەندە دەکات کەبەرەو تاوان بچێت و پشت لە تەوبە کردنی بکات و عەزیمەتی ناهێڵێ .

ئەو کەسەی دەکەوێتە ناو تاوان و خراپە کارییەوە دواتر تاوان بەلایەوە ئاسایی دەبێت تا پێی بە هیلاك دەچێ .

ئەنجامدانی هەر تاوانێ نوکتەیەکی ڕەشە لەسەر دڵ ، تاکوو تەواو دڵی ڕەش دەبێت و بەندە دەباتە ڕیزی غافڵ و بێ ئاگایانەوە

گوناه و خراپەکاری وا لەبەندە دەکات کە خوای گەورەی لەبیر بچێتەوە ، خواش ئەو فەرامۆش دەکات وەك دەفەرموێت ((ولا تكونوا كالذين نسوا الله فانساهم انفسهم ...))

تاوان وخراپە هۆکاری تووڕەبوونی خوایە وترس وخەفەت دەبێ، بەکورتی تاوان دەردی دڵانە وەك لەبەرامبەردا تەقوا وچاکەکاری خۆراکی دڵانە .

هۆیەکانی لاوازی ئیمان

شەرم نەکردن لەخوا هۆکاری ئەنجامدانی تاوان و خراپەیە کە سەرچاوەکەی لاوازی ئیمانە بۆ ئەوەی سەرکەوتووبین لە پێگەیاندنی نەوەیەکی نوێ ی پەروەردەکراوی ئیمانی ،پێویستە هۆیەکانی لاوازی ئیمان بزانین و خۆمانی لێ بپارێزین ، کە ئەمانە هەندێکیانن :

دوور کەوتنەوە لە تێکەڵی ئیمانداران ، بێگومان ئینسان دەکەوێتە ژێر کاریگەری ئەو دەستە و تاقمەی کە لەگەڵیاندا دەژی ، تێکەڵی خراپەکاران و بێ بڕوایان دڵ ڕەق دەکات و ئیمان سست و لاواز دەکات و سەر ئەنجام دەچێتە سەر دینی ئەوان، وەك لە کاریگەری هاوڕێیەتیدا ئاماژەمان پێکرد

بیرنەکردنەوە لە ڕۆژی دوایی :

کــه دەبێتــه هــۆی ئــەوەی خــەم ساردبێت لەتوێــشوی دواڕۆژو دورکەوتنەوەی لە چاکە، وردە وردە بـەرەو خراپـە کاری و لاوازی بیروباوەڕی دەبات ، بێگومان ئیمان بە تاوان وخراپە لاواز دەبێت بەچـاکەکاری بـەهێزدەبێت .خۆشەویـستی دونیـا:کەسەرچـاوەی هــەموو خراپەیەکــە، هەرچــەندە دنیــا خۆشــە و شــیرینە بــەڵام موسوڵمان توێشووکۆ دەکاتەوە بۆ مردنێ کە ژیانی لە دوایە، نەك دڵخـۆش بـێ بـەژیانێك کـەمردنی لەدوایە، وەکـو سێبەری دارواییە دنیاویـسەکانن تەنهاهــەوڵیان بـۆ دنیایــە، کێـشەی ئــەمڕۆی ئێمـە دنیاویـستیە بـۆ حــەزمان لەپێــچەوانەبایە!! بـەدنیا ســەرقاڵ بـوون لەدینداری دوورمان دەخاتـەوەو ئیمانمان کزو لاوازدەکات .لەبەر ئەوە دنیا بەکەم گرتن (الزهد) چارەسەرە نەك واز هێنان لە دنیا ، (لە دنیا چیت بەکۆڵەوە بێ لە ئاخیرەتدا ئەوەت بۆ دەکێشن)

ژیان لەدەوروبەرێکی نەفامیدا :

بێگومـان دەوروبــەر کاریگــەری زۆری هەیـە لـە ئاڕاسـتە کردنـی مـرۆڤ بــەرەو چـاکە یــان خراپــە ، گــەر لــەناو جــەوێکی گــۆڕانی و هەڵپەڕکێ و فاحیشە و خراپەکاری دا بژی بەرەو خراپەت دەبات و بـاوەڕت لاواز دەکــات وە بەپێــچەوانەوە ، ســەرنج بــدە ئەوانــەی کەدوای چەند ساڵێك لە دەرەوە دێنەوە بەشی زۆریان ڕەسەنایەتی خۆیان لەدەست داوە و لە شێوە و نەریت و جل و بەرگدا بونەتە ئــەورووپی !جـا ژیــان لــەناو کۆمەڵگــەی نەفامیـدا بــەرەو نــەفامیت دەبات و ئیمانەکەت لەدەست دەدات .

لەگەڵ نامەردا مەچۆرە کایە | ڕەفیقی ناکەس بەڵای لەدوایە
یاری بە ئاگر، یا ڕەفیقی مار | سەرئەنجامەکەی هەر واوەیلایە

نەبونی چاو ساغ و مامۆستای شەرعی . بۆ تێگەیشتن وپێگەیشتن پێویستە مامۆستا وڕێگە پیشاندەرێکت ببێ،چون ئەگەر بەبێ زانیاری وشارەزایی بکەویە ڕێ، ئەوە ڕێگە ون ئەکەیت و ناگەیتە مەنزڵ و مەبەست، شەیتانەکانیش گیرۆدەی کەندەڵان و هەڵدێرت دەکەن .

کۆتایی دێنم بەم چەند دێڕە لە پاڕانەوەی مەلا ئەحمەد قامیشی باپیرەی دووەمی (نووسەرە) کە لەساڵی (١٨٥٤) زاینی واتە بەر لە(١٥٠) ساڵ بەخەتی خۆی لەکۆتایی یەکێ لە نوسینیەکانیدا لە گوندی (گولەك) نوسیویەتی وتیایدا لەخوا ئەپاڕێتەوە لەتاوان و کەموکوڕییەکانی ببوورێت، بەندەیش هەربەو شێوە لەخوا ئەپاڕێتەوە.... ئەمەش وێنەی لەبەرگیراوەی هۆنراوەکەیە کەدوا خەتی سەڵاوات دانە لەسەر پێغەمبەرﷺ

وَاسئلُ العفو عَن التقصيرِ | وَ خَيرَ ما يؤَمَلُ فى المصيرِ
وَغفَر ما كانَ منَ الذَنوبِ | وَسَتَر ما شَانَ منَ العُيُوبِ
وَأفضَلُ الصلواة وَالتسليمِ | على النبى المُصطفى الكريمِ
مُحمدِ خير الانام العاقبِ | وَالهِ الغَرذوى المناقبِ

Scanned by TapScanner

نووسه رله چه ند دێڕێکدا

- ئه وه ی مه لاگرده و مه لامحمدی قامیشیه و له سالّی (١٩٦٦)له چوارقوڕنه هاتۆته دنیا.

- په یمانگای ئیسلامی له سلێمانی وکۆلیژی شه ریعه ی به غدای خوێندووه تا٨٩

-سالآنی(١٩٩٠-١٩٩٨)له م مزگه وتانه مه لا بوه (جافان، گوله ك، دواوه) له بیتوێن.

- سالّانی (١٩٩٨-٢٠٠٢)مامۆستای په یمانگای ئیسلامی زانسته شه رعیه کان بووه له هه له بجه ی شه هیدله گه لّ ئه وه شداپێش نوێژی مزگه وتی (دارالصفا و ،پاشا)بووه

- سالّی (٢٠٠٢)گه ڕاوه ته وه شاری سلێمانی وله مزگه وتی (شه فیق به گ)جێگیربووه.

- ئه ندامی سه ندیکای ڕۆژنامه نووسانی کوردستانه لقی سلێمانییه.

ناوەرۆک

لاپەڕە	بابەت
٧	گرنگی ڕۆڵی گەنج
٩	نەخشەوپیلانی نەیاران
١١	وشیاری گەنجان
١٤	چاولێکەری دەردێکی کوشندەیە
١٧	گەنجانی ئەمڕۆودوێنێ
٢٠	پیاوانی بەشێوە ژن!
٢٥	هەڵبژاردنی هاورێ
٢٧	ئەدەبمان لەگەڵ هاوڕێیاندا
٢٩	کاریگەری هاوڕێیەتی
٣٣	گوڵبژێرێك لەباخ و بێستان
٣٥	ڕەنگدانەوەی بێکاری
٣٧	جگەرەکێشان
٣٨	زیانەکانی تیڤی
٣٩	یاری تۆپی پێ یان
٤٢	ڕۆیشتن بۆهەندەران
٤٥	بەسەرهاتی گەنجێك لەڕێگەی ئەورووپا:
٤٨	پرۆسەی خوێندن...
٥٣	سیستەی پەروەردە
٥٧	ئازادی یانی چی؟
٦١	ژیانی ڕاستەقینە
٦١	پەرەیەکی نوێ
٧٠	ناوەڕۆك

هەردەم لەچاوەڕوانی بەرهەمی نوێ دابن.

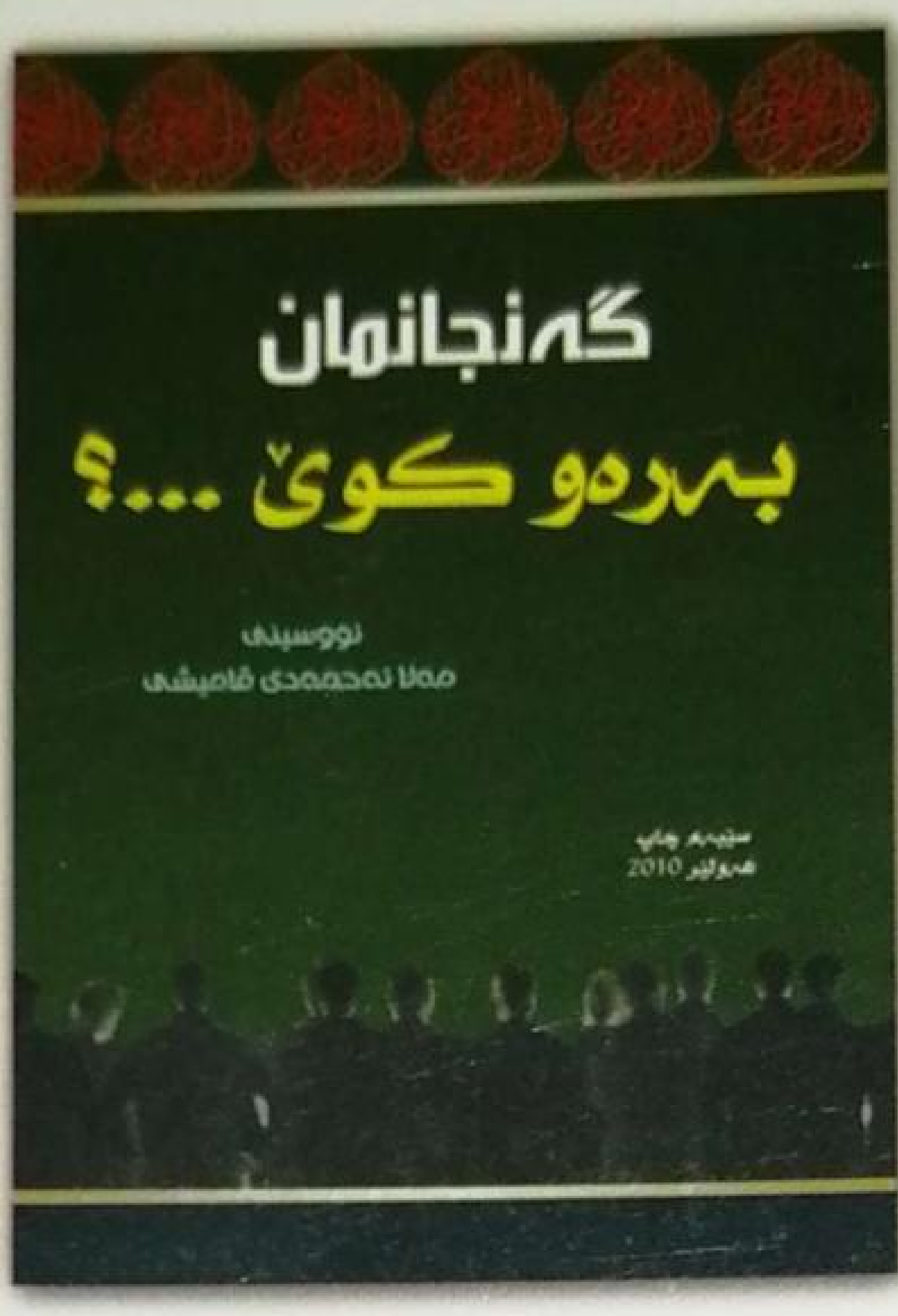

کتێب باشترین هاوڕێتە

مادام لاوان ڕۆڵی سەرەکی دەبینن
لەگۆڕانکارییە رامیاری و
کۆمەڵایە تییەکانداو جڵەوی کۆمەڵگە
بەدەستیانەوەیە بەرەو هەر مەنزڵێکی،
بەرن بەختەوەری بێت یان بەدبەختی،
کەواتە دەبێت بایەخێکی زیاد بە
[illegible] و [illegible] بدەین کەنومێدی
[illegible] دروستیان
[illegible] بۆ [illegible]
[illegible]، یان خەڵکێکی
[illegible] بەبیرو بۆ چوونی
لارو خواربەرەوهەڵدێریان ببات.

بڵاوکراوەی کتێبخانەی
حاجی قادری کۆیی
بۆ فرۆشتن و چاپکردن و بڵاوکردنەوە
٠٦٦ ٢٢٣٣٨٦٨
عێراق — کوردستان — هەولێر